

جنگ روزانه با دستگاه بوروکراسی

معجزه سنگاپور

دکتر محمود سریع القلم
استاد دانشگاه شهید بهشتی

نرخ تورم کشور سنگاپور ۱.۲ درصد است. این نتیجه ساختاری است که بهترین‌ها و توانمندترین‌های بانکداری، صنعت، IT، سیاست‌گذاری عمومی، محیط زیست، سیاست خارجی، آموزش و مدیریت را به وجود آورده‌اند. در این ساختار، بهترین‌ها و توانمندترین‌های سنگاپور توانسته‌اند کشوری را بنا کنند که این ویژگی‌ها را دارد: تولید ناخالص داخلی (GDP) برابر ۵۵۰ میلیارد دلار با مساحت ۷۲۵ کیلومتر مربع و شش میلیون نفر جمعیت. بر اساس رتبه‌بندی سرمایه‌انسانی کشورها (Global Ranking of Human Capital Index) سنگاپور با کسب شاخص ۰.۸۸ از یک، بهترین رتبه جهانی را دارد. ۴۰ درصد تولید آن در تراشه متمرکز شده است. ۵۰ درصد بهترین فارغ‌التحصیلان دانشگاهی سنگاپور، مدیران این کشور می‌شوند. طبق رتبه‌بندی Transparency International، سنگاپور رتبه چهارم جهانی در شفافیت مدیریتی است. در سال ۲۰۰۲، بانک جهانی، سنگاپور را یک کشور «توسعه‌یافته» قلمداد کرد. سنگاپور به صورت کمی و با وسواس قابل‌تأملی حدود ۱.۶ میلیون نفر از بهترین‌های کشورهای در حال توسعه و توسعه‌یافته جهت مدیریت و بازار کار استخدام کرده است.

به این افراد توانا، باهوش، متخصص، کارآمد و حرفه‌ای، حقوق قابل‌توجه می‌دهند و در بدنه تصمیم‌گیری از آنها بهره می‌برند. در دهه ۱۹۶۰، درآمد سرانه سنگاپور ۳۲۰ دلار بود (تاریخ تاسیس کشور: ۱۹۶۵). امروز درآمد سرانه این کشور ۶۶ هزار دلار است. در دهه ۱۹۶۰، سنگاپور حتی به اندازه کافی، آب آشامیدنی نداشت. نه ساختار عمرانی داشت و نه منابع طبیعی. در حال حاضر ۳۰۰۰ شرکت خارجی در سنگاپور تولید می‌کنند. امید به زندگی در این کشور ۸۷.۳ سال است که جزء بالاترین‌ها در جهان است. سنگاپور، برترترین کشور در مدیریت دولت است. سنگاپور، تمام اقشار جامعه را مکلف کرده تا مرتب «مهارت‌های» خود را ارتقا بخشند و از طریق برنامه‌ای با عنوان Skillsfuture این تشخیص را داده که توانمندی، توسعه را به ارمان می‌آورد. مهم‌ترین موضوع برای حکمرانان سنگاپور جهت حفظ موقعیت ممتاز کشورشان و بهبود و ارتقای تدریجی آن، تسهیل ورود بهترین‌ها به آموزش عالی و دانشگاه‌هاست.

در سنگاپور، افرادی به سطوح عالی تدریس و تحقیق دست می‌یابند که طبق ضوابط سختی، توانمندی خود را به اثبات رسانده‌اند. رقابت در این کشور مبنای رشد است. حکومت معتقد است ارتقای سطح مهارت و دانش مردم، مهم‌ترین تصمیم اوست. لبرت اورکت اقتصاددان معتقد است که دانش و مهارت، نوعی اثر جانبی مثبت (positive externality) است به این معنا که جامعه، بنگاه‌ها و مجموعه حکومت بدون آنکه هزینه کنند از مهارت و دانش آحاد مردم بهره می‌برند. چون سنگاپور مهارت و توانایی را در مدیریت ارج می‌نهد و از جمله کشورهایی است که در سیاست‌های اقتصادی و اجتماعی بالکنگاری از شفاف‌ترین‌های جهانی است. مورد وثوق بهترین بنگاه‌های تولیدی و فناوری است. به طوری که در سال ۲۰۲۵ حدود ۵۷۳ میلیارد دلار FDI (سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی) جذب کرده است.

زاین چین، آمریکا و هلند از جمله سرمایه‌گذاران هستند. در سال ۱۹۶۵، سنگاپور ۹۶ هزار نفر بزرگ‌سال (تورست) داشت. این عدد در سال ۲۰۲۴ به ۱۶۵ میلیون نفر افزایش یافته که درآمدی معادل ۲۲.۴ میلیارد دلار برای سنگاپور به وجود آورده است. پیش‌بینی می‌شود تولید ناخالص داخلی (GDP) سنگاپور در سال ۲۰۲۶ به ۵۷۳ میلیارد دلار برسد. اعتبار پاسپورت سنگاپور در سال ۲۰۲۵، رتبه اول جهانی است. آیا این موفقیت حکومت و مردم سنگاپور تصادفی است؟ سنگاپور چگونه در دوره زمانی به طول حدود نیم قرن، از یک جزیره عقب‌مانده به یک Hub جهانی در صنعت، فناوری، تحقیقات علمی، شفافیت، محیط زیست سالم و حتی جامعه‌ای سالم، راستگو، خوش‌قول و قابل‌تبادل تبدیل شده است؟ برای پاسخ به این پرسش نیازی به متوسل شدن به ۵۰ متغیر نیست. ریشه متحول شدن سنگاپور در دو متغیر است: اول، ماهیت و پایگاه اجتماعی حکومت و دوم، ماهیت تصمیم‌گیری‌های حکومت.

پایگاه اجتماعی حکومت سنگاپور، افراد توانا، متخصص، با تحصیلات کیفی و با ظرفیت رقابتی است. هر کسی که توانمند است به مدیریت می‌رسد. وفاداری به تخصص و مهارت است و نه به افراد. حکومت می‌گوید من یک کشور ثروتمند می‌خواهم که همه به تناسباتی رزمنه‌ای که می‌کنند از آن بهره‌مند شوند. حکومت سنگاپور آنقدر اعتمادبنفس دارد و سیستم ایجاد کرده است که افراد توانمند خارجی را نیز در چارچوب سیستم قاعده‌مند خود به کار می‌گیرد. افراد برای کار آمدی، تولید ثروت، بهره‌وری و رقابت سطح بالاتر کار می‌کنند، نه برای مدیران بالاتر. سنگاپور از فرد به جمع، از فرد به سیستم و از فرد به قاعده و از فرد به آیین‌نامه تکامل پیدا کرده است. داخلی و خارجی، یک سیستم را می‌بینند و نه افراد. راسیسمی که افراد فاسد، رانت‌خوار، خلافکار و ناکارآمد را نمی‌پذیرد و آنها را به سوی بلاروس، کره شمالی و ونزوئلا راهنمایی می‌کند. حکومت سنگاپور اجازه نمی‌دهد و پولی خرج نمی‌کند که افراد ناتوان در سمت‌های مدیریتی قرار گیرند و فقط وضع موجود را حفظ کنند.

حکومت سنگاپور هر فردی را که در مسوولیتی می‌گمارد، به صورت شفاف از او خروجی (Result) می‌خواهد. پول مردم باید برای بهبود وضع خود آن مردم صرف شود. حکومت سنگاپور نپشه و ریشم و ستون فقرات خود را بر توانمندی افراد (Meritocracy) بنا نهاده است. این حکومت به‌ویژه در عرصه مدیریت اقتصادی و سیاست خارجی، توانمندترین افراد با تحصیلات به‌ترین دانشگاه‌های جهان با تسلط بر زبان انگلیسی و با یک هدف کلانوی جهت افزایش ثروت ملی سنگاپور را به کار گمارده است.

قفل ترخیص نهادها ادامه دارد

اظهار نظر معاون برنامه‌ریزی و اقتصادی وزارت جهاد کشاورزی درباره مشکلات حفظ امنیت غذایی در کشور است...

صفحه ۲

دوراهی حمایت از اجاره‌نشین‌ها

بررسی ۸ تجربه جهانی از سال‌های دور تاکنون نشان می‌دهد، برخی به شکل ملی یا محلی، نرخ دولتی...

صفحه ۴

آمادهباش جهانی به کشورهای ساحلی

در سال جاری میلادی، اعمال تعرفه‌های آمریکا و شرایط ناپایدار حاکم بر تنگه هرمز که منجر به تغییر مسیر دریایی...

صفحه ۶

جنگ روزانه با دستگاه بوروکراسی

کریم حسن پور - در شرایطی که اقتصاد کشور همواره زیر فشار مداخلات داخلی و تحریم‌های خارجی قرار دارد، بخش معدن و صنایع معدنی بیش از هر زمان دیگری با مشکلات محیط کسب‌وکار مواجه شده‌اند.

کند و اجازه دهد بازار بر اساس واقعیت حرکت کند، بخش زیادی از مشکلات فعلی کاهش پیدا می‌کند. ما نیاز داریم مقررات پایدار باشد، قیمت‌گذاری دستوری حذف شود و فرآیندهای اداری ساده و شفاف شود. اقتصاد در شرایط ثبات، حتی با وجود جنگ یا تحریم خارجی، می‌تواند دوام بیاورد.

عمده مشکلات زغال‌سنگ داخلی است
سعید صمدی، فعال معدنی، در گفت‌وگو با «دنیای اقتصاد» با اشاره به وضعیت تولید و توسعه زغال‌سنگ در کشور گفت: بخش عمده مشکلات زغال‌سنگ ریشه در سیاست‌های داخلی دارد؛ به طور کلی حدود ۶۰ درصد مسائل مربوط به تصمیمات و سیاست‌های داخلی دولت است و تنها ۴۰ درصد متاثر از تحریم‌هاست. یعنی اگر سیاست‌ها اصلاح شود، امکان تولید و توسعه زغال‌سنگ به شکل قابل‌توجهی متفاوت خواهد شد.

او افزود: تحریم‌ها البته نقش خود را دارند؛ برای مثال برخی تجهیزات معدنی از زمان ثبت‌سفارش تا ورود به کشور ممکن است بیش از یک سال طول بکشد و این تأخیر مستقیماً بر تولید تأثیر می‌گذارد. در صورت رفع تحریم، مشکلات ارزی کاهش پیدا می‌کند، معادن امکان دریافت تجهیزات خواهند داشت و برنامه‌ریزی تولید نیز عملی می‌شود. علاوه بر این، صادرات زغال‌سنگ نیز می‌تواند با جدیت بیشتری دنبال شود.

صمدی افزود: در شرایط فعلی می‌توان گفت حدود ۴۰ درصد مشکلات ناشی از تحریم و ۶۰ درصد از سیاست‌های داخلی است. علاوه بر این، وضعیت جنگ و تورم ناشی از آن نیز تأثیرگذار است؛ افزایش هزینه‌های ریالی معادن باعث بالا رفتن قیمت تمام‌شده زغال‌سنگ می‌شود و شرایط را برای تولیدکنندگان دشوارتر می‌کند. او در پایان بیان کرد: با اصلاح سیاست‌های داخلی و کاهش مداخلات کوتاه‌مدت، همراه با رفع محدودیت‌های تحریمی، تولید و توسعه زغال‌سنگ می‌تواند مسیر بهتری پیدا کند و معادن بتوانند با ثبات بیشتر و برنامه‌ریزی بلندمدت فعالیت کنند.

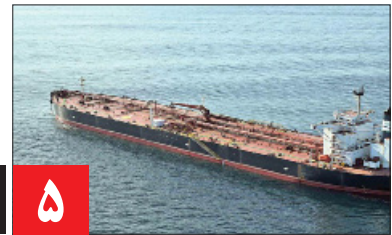
اقتصاد زیر فشار خودساخته

موضوع مقایسه میان تحریم‌های خارجی و آنچه «تحریم داخلی» نامیده می‌شود، سال‌هاست در فضای اقتصادی مطرح است، اما شدت تأثیر آن در سال‌های اخیر به سطحی رسیده که بخش‌های مولد اقتصاد، به‌ویژه معدن و صنایع معدنی، آن را مهم‌ترین مانع توسعه تلقی می‌کنند. در واقع اگر تحریم خارجی سیاست‌های بی‌نسبتا قابل‌پیش‌بینی دارد، تحریم داخلی ساختاری درونی و بی‌ثبات است که روزانه قواعد بازی را تغییر می‌دهد و همین تغییر مداوم است که منطبق برنامه‌ریزی اقتصادی را مختل می‌کند.

در شرایط کنونی، نه آنچه از بیرون بر اقتصاد تحمیل می‌شود، بلکه آنچه در داخل با تصمیم‌های ناگهانی، بخشنامه‌های متناقض و سیاست‌گذاری‌های مقطعی ایجاد می‌شود، اصلی‌ترین تهدید برای استمرار فعالیت اقتصادی است. تجربه نشان داده است که حتی در دوره‌های تشدید تنش خارجی، زمانی که ساختار سیاست‌گذاری داخلی کمتر درگیر مداخلات روزانه بوده، فضای تنفس بیشتری برای فعالیت بازار ایجاد شده و بنگاه‌ها توانسته‌اند در حد امکان مسیر خود را پیدا کنند.

هراس بورس از مقاومت ۳.۵ میلیاردی

محاصره دریایی نفت روسیه

تب و تاب بامدادی در ایران

این واقعیت نشان می‌دهد که شدت تأثیر دخالت‌های داخلی بر اقتصاد به مراتب بیشتر از تهدیدهای خارجی است؛ زیرا تحریم خارجی عمدتاً مسیرهای تجارت، تامین مالی یا انتقال فناوری را محدود می‌کند، درحالی‌که تحریم داخلی قابلیت آن را دارد که حتی زمانی که مواد اولیه در دسترس است، سرمایه وجود دارد و بازار تقاضا فعال است، باز هم منجر به توقف تولید و سرمایه‌گذاری شود. یکی از دلایل این پدیده، ماهیت غیرقابل‌پیش‌بینی تصمیمات داخلی است. تحریم خارجی زمانی اعمال می‌شود که مقدمات آن ماه‌ها مورد بحث بوده و آثار آن قابل ردیابی است؛ اما تحریم داخلی با یک دستور فوری، یک نامه اداری یا یک مصوبه خلق‌الساعه آغاز می‌شود. فعال اقتصادی که یک روز برای صادرات برنامه‌ریزی می‌کند، ممکن است روز بعد با ممنوعیت ناگهانی روبرو شود. واحد تولیدی که بر اساس نرخ انرژی امروز محاسبه اقتصادی انجام می‌دهد، چند هفته بعد با تغییر در فرمول قیمت‌گذاری مواجه می‌شود. این در حالی است که در فضای اقتصادی سالم، ثبات قواعد بازی از مهم‌ترین پایه‌های تصمیم‌گیری است و نبود آن، هزینه سرمایه‌گذاری را چند برابر افزایش می‌دهد.

اثر تصمیمات خلق‌الساعه بر معدنی‌ها

در بخش معدن این بی‌ثباتی آثار شدیدتری برجا می‌گذارد. سرمایه‌گذاری در معادن ماهیت بلندمدت دارند، سرمایه‌گذاری‌های سنگین می‌طلبند و بازگشت سرمایه آنها سال‌ها طول می‌کشد. در چنین پروژه‌هایی کوچک‌ترین نوسان در مقررات، سیاست‌های انرژی یا وضعیت صادرات می‌تواند سودآوری کل طرح را با ابهام مواجه کند.

زمانی که فعال معدنی نمی‌داند سه ماه بعد با چه نرخ برق، چه سیاست صادراتی و چه دستورالعملی درباره ماشین‌آلات یا محیط‌زیست مواجه خواهد بود، طبیعی است که سرمایه‌گذاران جدید را به تعویق بیندازد یا پروژه را کوچک‌تر کند. این اتفاق موجب کندشدن روند توسعه معادن، کاهش تولید و در نهایت عقب‌ماندن ایران از رقبا می‌شود؛ رقابانی که بعضاً ذخایر معدنی بسیار کمتری نسبت به ایران دارند اما با ثبات مقررات و شفافیت سیاسی توانسته‌اند به صادرکنندگان بزرگ مواد معدنی تبدیل شوند.

مهار نوآوری در صنایع معدنی

یکی از ابعاد کمتر بررسی‌شده تأثیر مداخلات داخلی، اثر آن بر نوآوری و توسعه فناوری در صنایع معدنی است. صنایع معدنی برای حفظ رقابت‌پذیری خود نیازمند سرمایه‌گذاری‌های تحقیق و توسعه (R&D) و ارتقای فناوری‌های استخراج، فرآوری و مدیریت منابع هستند. اما محیطی که با تغییرات ناگهانی مقررات، محدودیت‌های دستوری و بی‌ثباتی سیاست‌های بانکی و ارزی همراه است، به‌طور مستقیم انگیزه و امکان نوآوری را کاهش می‌دهد.

در شرایط بی‌ثبات، مدیران صنعتی مجبورند بیشتر منابع خود را صرف مدیریت ریسک‌های کوتاه‌مدت کنند تا سرمایه‌گذاری در فناوری‌های جدید. هر پروژه نوآورانه مستلزم برنامه‌ریزی بلندمدت، پیش‌بینی هزینه‌ها و اطمینان از ثبات قوانین است. وقتی سیاست‌ها و بخشنامه‌ها به‌صورت روزانه تغییر می‌کنند، بنگاه‌ها قادر به برآورد دقیق بازده سرمایه‌گذاری در فناوری‌های نوین نیستند و پروژه‌های R&D به تعویق می‌افتند یا به کلی لغو می‌شوند.

پیامد این وضعیت، کاهش بهره‌وری و تضعیف مزیت رقابتی در بازارهای بین‌المللی است. کشورهایی که صنایع معدنی آنها از ثبات سیاسی و حمایت از نوآوری برخوردار است، می‌توانند به سرعت فناوری‌های نوین استخراج، پردازش و بازیافت مواد معدنی را پیاده‌سازی کنند و در نتیجه تولید با کیفیت بالاتر و هزینه کمتر داشته باشند. در مقابل، در محیط بی‌ثبات، حتی ذخایر عظیم معدنی هم نمی‌توانند به‌عامل رشد پایدار تبدیل شوند، زیرا فناوری‌های پیشرفته یا سرمایه‌های لازم برای بهبود فرآیندها اجرا نمی‌شوند.

محدودیت نوآوری و فناوری باعث می‌شود صنایع معدنی در بلندمدت توان رقابت با رقبای منطقه‌ای و جهانی را از دست بدهند. محیط بی‌ثبات، نه تنها سرمایه و تولید، بلکه ظرفیت ارتقای بهره‌وری و توسعه تکنولوژی را هم مهار می‌کند. اصلاح این ساختار نیازمند کاهش مداخلات کوتاه‌مدت، ایجاد ثبات و پیش‌بینی‌پذیری سیاست‌ها و حمایت واقعی از نوآوری و R&D است. تنها در چنین شرایطی است که صنایع معدنی قادر خواهند بود به جای واکنش‌های کوتاه‌مدت، مسیر توسعه بلندمدت، ارتقای فناوری و رقابت جهانی را طی کنند.

طرح‌هایی مانند انتقال آب به سازسازی رژیم بارش را تغییر نمی‌دهد و تنها به افزایش جمعیت مقصد منجر می‌شود.

۴۰ **فرحان نعمتی** – شاخص کل بورس دیروز با دفعه مقاومت ۳.۵میلیون واحدی روبه‌رو شد و پیش از آنکه به این سطح برسد با ورود فروشنده‌ها و پیشروی عرضه‌ها مجبور به عقب‌نشینی شد.

ارزش ۱۶هستی معاملات در کنار خروج بیش از ۵۰۰میلیارد تومانی پول از بازار سهام، سناریوی آغاز روند اصلاح را محتمل کرده است. در این صورت باید منتظر ماند که بازار تا چه مدت در فاز استراحت قرار خواهد گرفت. با تداوم رشد قیمت دلار، همچنان بورس برای خریداران جذاب خواهد ماند.با این حال

شاخص دیروز در سقف تاریخی خود قرار داشت.

پروانه کیره: بورس تهران پس از فتح کانال‌های جدید در روزهای اخیر، دیروز نیز مسیر صعودی خود را ادامه داد. هرچند در فزایق نخست معاملات، شاخص کل با رشد بیش از ۱.۵درصد در آستانه ثبت رکوردهای تازه و قدرتمند قرار گرفت. اما افزایش فشار فروش سبب شد تا شیب رشد آرام‌تر شود و بازار رفتاری محتاطانه‌تر از شنیه را به نمایش بگذارد. بورس تهران با محرک رشد قیمت دلار و به تبعیت از بازارهای موزای، در مسیر صعودی گام برداشته است. از زمان شکسته شدن سقف تاریخی بورس، شاخص کل موفق شد با عبور از مرز ۳.۲ و ۳.۴میلیون واحدی به اوج تاریخی برسد. به طوری که برای چهارمین روز متوالی سقفهای بالاتری را به ثبت رسانده است.

سریال رکوردشکنی‌های بورس در صورتی که ریسک‌های جدیدی متوجه بازار نباشد، ادامه خواهد داشت.اگرچه بازار سهام شنیه را با موجی از هیجان و صفهای سنگین خرید آغاز کرده بود، اما روز گذشته چهره آرام‌تری به خود گرفت. حضور پررنگی فروشنندگان در ادامه کار، نشان داد ثبوتاب معاملات فروکش کرده و بازار مسیر متعادل‌تری را در پیش گرفته، این در حالی است که بازارهای موزای همچنان سقفهای جدیدی را به ثبت رساندند. دلار آزاد، معاملات شنیه را در سطح ۱۲۲ هزار و ۱۰۰ تومان به پایان رساند؛ شاخص ارزی، معاملات دیروز را در سطح ۱۲۲ هزار و ۸۰۰ تومان آغاز کرد و در ادامه وارد کانال ۱۲۳ هزار تومان شد. پس از آن مجدداًسکنس آمریکایی کانال ۱۲۳ هزار تومان را از دست داد. هر گرم طلای ۱۸ عیار در معاملات بازار فیزیکی طلا و سکه به ۱۲میلیون و ۵۰۰ هزار تومان رسید و سکه امامی هم در کلنل ۱۳۲میلیون تومان مورد معامله قرار گرفت.

پیشروی عرضه‌ها و عقب‌نشینی شاخص‌ها

بازار سهام در حالی در اوج تاریخی خود به سر می‌برد که دیروز با هجوم فروشنده‌ها مجبور به عقب‌نشینی شد. با وجود آنکه متغیرهای اقتصادی همگی در خدمت بورس قرار دارند تا شاخص کل را به اهداف بالاتر نزدیک کنند، اما

هراس بورس از مقاومت ۳٫۵میلیونی

۴۰ **فرحان نعمتی** – شاخص کل بورس دیروز با دفعه مقاومت ۳.۵میلیون واحدی روبه‌رو شد و پیش از آنکه به این سطح برسد با ورود فروشنده‌ها و پیشروی عرضه‌ها مجبور به عقب‌نشینی شد.

همچنان ریسک اصلاح و استراحت موقت وجود دارد. از سویی همچنان نوسان ارزی، بازار را با نااطمینانی‌هایی همراه کرده است.بورس تهران به رسم گذشته، همواره از ثبات نسبی متغیرها منتفع شده است. از این‌رو با توجه به آنکه احتمال افزایش قیمت دلار توافقی وجود دارد، برای امسسال هدف نهایی شاخص کل محدوده ۳میلیون و ۶۰۰هزار واحد خواهد بود. اما اگر بازار خواهد به مصاف سودهای سال آینده شرکت‌ها برود، باید هدف بیشتر از ۵میلیون واحد را مورد هدف قرار دهد. اما در کوتاهمدت شانس ورود بورس به فاز اصلاح کم نیست. در صورتی که بازار بخواهد استراحتی داشته باشد، می‌تواند نسبت به اولین حمایت پیش‌روی خود، یعنی محدوده ۳میلیون و ۳۰۰هزار واحدی واکنش نشان دهد. اما منفی‌های بازار با محرک رشد قیمت دلار خواهد داشت و بازار سهام در صورتی که ریسک تنش بیشتر را در محاسبات خود لحاظ نکند، به اهداف خود خواهد رسید.

بازارها در قله تاریخی

حضور همزمان بازارها در سقف تاریخی خود، حاکی از تشدید انتظارات تومری در اقتصاد این روزهای ایران است. شاخص کل بورس در ارتفاع تاریخی خود قرار دارد و قیمت‌ها در بازار طلا و سکه نیز در راستای قلهنوردی دلار و اونس طلا در بازار جهانی، به حرکت خود در مسیر صعودی ادامه می‌دهند. این موضوع نشان می‌دهد که سرمایه‌های خرد سیال و سرگردان سطح جامعه در جست و جوی مامسنی برای در امان ماندن از گزند کاهش ارزش ریال هستند و تخصیص سرمایه را در بازارهای مذکور انجام می‌دهند. هر بازاری که در ماه‌های آتی چشم‌انداز رشد بیشتری داشته باشد، سهم بیشتری از جریان سرمایه حقیقی‌ها خواهد داشت.

آنچه در معاملات یکشنبه گذشت

در جریان معاملات روز یکشنبه شاهد عملکردی متعادل از سوی شاخص‌های سهمی بودیم. معاملات دیروز بورس تهران با رشد خفیف ۰.۱۱، درصدی شاخص کل تمام شد. اما در پشت پرده این صعود، نشانهایی از ضعف قدرت خریداران دیده شد. شاخص کل در ساعات ابتدایی تا محدوده ۳میلیون و ۲۸۳ هزار واحد پیش رفت، اما با شسدت گرفتن عرضه‌ها در بازار، صعود نیمه‌روی و

آن دوام نیاورد و بخش قابل‌توجهی از رشد خود را از دست داد.افت ۳۳ هزار واحدی نسبت به قله روزانه، شاخص را تا مرز منفی‌شدن نیز پیش برد و فضای محتاطانه‌تری را نسبت به روزهای قبل رقم زد. شاخص کل روز یکشنبه را در سطح ۳میلیون و ۴۵۰ هزار واحد تمام کرد. در سمت شاخص هموزن نیز شرایط مشابهی رقم خورد. این نامگر هرچند در نهایت تنها ۰.۰۵درصد رشد کرد و پرونده خود را در ارتفاع ۹۷۴ هزار واحدی بست، اما در ابتدای معاملات توانسته بود از سقف تاریخی ۹۷۷ هزار واحد عبور کند. رکوردی که به‌دلیل فشار عرضه‌ها پایدار ماند و با عقب‌نشینی دوباره همراه شد. فرابورس هم روزی متعادل را سپری کرد و شاخص کل این بازار ۰.۱۸ درصد تقویت شد. با این حال، جریان سرمایه‌های خرد پیام واضح‌تری داشت. ارزش معاملات خرد تا مرز ۱۶ هزار میلیارد تومان بالا آمد. اما خروج ۵۵۷میلیارد تومانی پول حقیقی نشان داد که نگاه محتاط سرمایه‌گذاران کوتاهمدت هنوز تغییر نکرده است. در پایان دادوستدها، ۵۹ درصد نمادها در محدوده منفی قرار گرفتند و تنها ۴۱ درصد بازار توانست در مدار صعودی باقی بماند. ترکیبی که حال‌وهوای سردتر تقاضا نسبت به ابتدای هفته را به‌خوبی نشان می‌دهد.

محرک‌های بنیادی رشد اخیر

با وجود عملکرد مطلوب بورس، اظهارات مختلفی از سوی کارشناسان مطرح می‌شود. در همین رابطه محمدحسین علی‌بخشی، کارشناس بازارهای مالی در مورد وضعیت بورس تهران گفت: بازار سرمایه در هفته‌های اخیر مسیری پرشتاب را پشت سر گذاشته و بررسی الگوی حرکتی شاخص کل نشان می‌دهد که این نامگر در فاز پایانی یک سیکل پنج‌موجی صعودی قرار گرفته است. بر اساس داده‌های تکنیکال، موج اول از هشتم شهریور آغاز شد و پس از اصلاحی کوتاهمدت در موج دوم، موج سوم به‌عنوان طلوتانی‌ترین موج تا میانه آبان ادامه یافت. موج چهارم نیز تا ۲۰ آبان به پایان رسید و اکنون به‌نظر می‌رسد شاخص در میانه موج پنجم قرار دارد. مرحله‌ای که معمولاً زمین‌ساز ورود به یک اصلاح ABC می‌شود. تحلیل عوامل بنیادی نیز نشان می‌دهد مجموعه‌ای از متغیرها رشد اخیر بازار سهام را تقویت کرده است. اولین متغیر، افزایش نرخ تسعیر ارز شرکت‌های بورسی است. تجربه جهش نرخ تسعیر، به‌ویژه در شرکت‌های صادرات‌محور نظیر فولادی‌ها، نقشی مهم در بهبود انتظارات سودآوری ایفا کرده است. ثبت نرخ‌های نزدیک به ۹۰ تا ۹۵ هزار تومان و حتی بالاتر در برخی عرضه‌ها، سیگنال مثبتی برای سهام این گروه‌ها مخابره کرد. به گفته این کارشناس، محرک دوم گزارش‌های ماهانه مطلوب در آبان است. گزارش‌های منتشرشده نشان از رشد محسوس سودآوری شرکت‌ها نسبت به دوره‌های قبل دارد؛ رشدی که ترکیبی از اثر افزایش نرخ‌ها و مزیت حاصل از تسعیر بالاتر ارز است.

اوا افزود: صعود نرخ ارز تا محدوده ۱۲۳ هزار تومان و رشد همزمان طلای داخلی و صندوق‌های طلا فضای تومری بازارها را تقویت کرد. این موضوع معمولاً باعث حرکت جریان پول به سمت بازار سهام می‌شود. به گفته این کارشناس، رزمزمه‌هایی از کاهش نرخ بهره‌مالکانکه در صنایع معدنی، بازنگری در فرمول خوراک پتروشیمی‌ها و بودجه‌ای نسبتاً انبساطی، انتظارات سهامداران را در بخش‌های مختلف بهبود بخشیده است. این کارشناس با اشاره به تحولات بازارهای جهانی و بورس اظهار کرد: رشد قیمت برخی کالاهای پایه مانند مس و همچنین فروش محصولات صنعتی در بورس کالا با نرخ‌های بالاتر نسبت به گذشته، درآمد شرکت‌های بزرگ را تحت تاثیر قرار داده است.

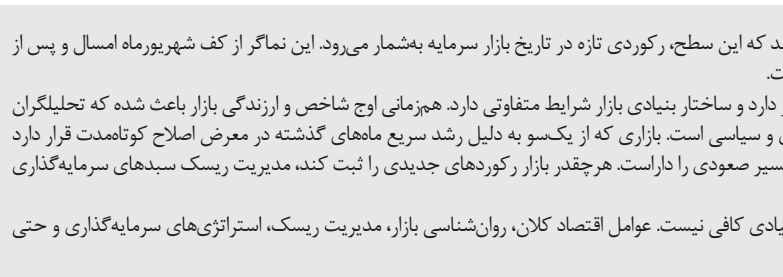
محمدحسین علی‌بخشی در مورد وضعیت معاملات روز گذشته بازار نیز گفت: نرخ سود نزدیک به ۳۶ تا ۳۷ درصد یکی از تهدیدهای جدی در برابر پایداری روند صعودی بازار است. با اینکه انتظار نمی‌ود سیاستگذار فعلاً نرخ بهره را کاهش دهد، تثبیت آن در همین سطوح می‌تواند از شوک‌های منفی احتمالی جلوگیری کند. با این حال، افزایش بیشتر نرخ سود بانکی می‌تواند فضای بورس را تحت فشار قرار دهد.

اوا افزود: با توجه به قرار گرفتن شاخص کل در محدوده مقاومتی ۳میلیسون و ۴۸۵ تا ۳میلیون و ۵۰۰ هزار واحد، افزایش عرضه‌ها امر طبیعی است. سایر بازارها از جمله دلار و صندوق‌های طلا نیز وارد فاز اصلاح شدند. از منظر سیاسی نیز بازار در شرایط متعادلی قرار دارد. نه سیگنال مثبت برجسته و نه ریسک سیاسی قابل‌توجه و همین ثبات خبری خود محرکی برای آرامش بازار محسوب می‌شود. مجموعه متغیرهای بنیادی، از گزارش‌های ماهانه تا تصمیمات دولتی و روند بازارهای جهانی، تصویر غالباً مثبتی را برای بورس ترسیم می‌کند. اصلاح‌های مقطعی، بخشی طبیعی از روند رو به رشد بازار هستند. چنانچه نرخ سود بانکی در محدوده کنونی تثبیت شود و سیاست‌های اقتصادی دولت به سمت ارتقای مزیت صنایع صادرات‌محور حرکت کند، می‌توان انتظار داشت بورس همچنان یکی از مقاصد اصلی جذب سرمایه‌های خرد در اقتصاد ایران باقی بماند.

تغییر مسیر بورس؟

ابراهیم سماوی، کارشناس بازارهای مالی نیز در مورد وضعیت بورس اظهار کرد: بازار یکشنبه بیش از هر چیز بازتاب یک کشمکش ذهنی میان معامله‌گران بود. ترس از عقب‌ماندن از رشد در برابر ترس از گرفتارشدن در اصلاح، این دو نیروی متضاد موجب شد بازار در مرز باریکی میان احیای اعتماد و تداوم بی‌اعتمادی پنهان حرکت کند. نوسانات محدود شاخص، رفتار گزینشی تقاضا و عدم فراگیری موج خرید در صنایع کوچک نشان می‌دهد که بازار در حال سبک و سنگین کردن مسیر پیش‌روست و از فاز هیجان عمومی فاصله گرفته است. همچنین مجموعه‌ای از سوگیری‌های رفتاری در جریان معاملات روز گذشته به‌خوبی قابل مشاهده بود. شکل‌گیری صف‌های خرید بدون پشتوانه تحلیلی و تکرار آن در صف‌های فروش نیز مهم بازار، تصمیم‌گیری بر اساس عملکرد چند روز اخیر و فرض تکرار روندهای کوتاهمدت و وابستگی ذهنی معامله‌گران به قیمت‌های گذشته و سطوح قدیمی شاخص، بدون توجه به تغییرات بنیادی و شرایط جدید اقتصاد. ترکیب این رفتارها موجب شد بازار نسبت به اخبار و رویدادهای اقتصادی واکنش‌های اغراق‌آمیز و کوتاهمدت نشان دهد. به گفته ابراهیم سماوی، در سطح صنایع، فلزات اساسی با اینکه بیشترین تحرک نقدینگی را داشتند، با خروج سرمایه حقیقی مواجه شدند؛ چراکه بخش قابل‌توجهی از سرمایه‌گذاران پس از رشد قابل توجه هفته‌های اخیر اقدام به شناسایی سود کردند. در مقابل، جریان پول هوشمند همچنان به سمت صنایع دلاری و صادرات‌محور متمایل است؛ صنایعی که با توجه به ثبات نرخ ارز و مزیت‌های نسبی در برابر ریسک‌های دستوری، چشم‌انداز بهتری دارند.

در گروه پتروشیمی نیز بازار به تفکیک میان نمادها ادامه می‌دهد. استقبال بیشتر از شرکت‌هایی که وابستگی کمتری به تغییرات دستوری در نرخ خوراک دارند، نشان‌های از نگاه میان‌مدت فعالان حرفه‌ای بازار است. بازار در صنایع کوچک و ریالی نیز دیروز چهره‌ای کاملاً گزینشی به خود گرفت. برخلاف هفته‌های گذشته، دیگر خبری از رشد یکنواخت در این بخش‌ها نبود و سرمایه تنها در نمادهایی جریان یافت که از چشم‌انداز مساعدی قابل اتکا برخوردار بودند.

شاخص کل بورس تهران در حالی در محدوده حدود سه‌میلیون و ۴۰۰هزار نوسان می‌کند که این سطح، رکوردی تازه در تاریخ بازار سرمایه به‌شمار می‌رود. این نامگای از کف شهریورماه امسال و پس از تخلیه هیجانات منفی ناشی از جنگ دوازده‌روزه، رشد بیش از ۴۰درصدی را تجربه کرده است.

اما برخلاف بسیاری از مقاطع مشابه هنوز نسبت P/E بازار در کف‌های تاریخی خود قرار دارد و ساختار بنیادی بازار شرایط متفاوتی دارد. همزمانی اوج شاخص و ارزندگی بازار باعث شده که تحلیلگران با وجود افزایش امیدها به تداوم روند پایدار صعودی، همچنان محتمل ریسک‌های اقتصادی و سیاسی است. بازاری که از یک‌سوی به دلیل رشد سریع ماه‌های گذشته در معرض اصلاح کوتاهمدت قرار دارد و از سوی دیگر، به دلیل سودآوری شرکت‌ها و چشم‌انداز رشد نرخ ارز، همچنان توان ادامه مسیر صعودی را داراست. هرچقدر بازار کورده‌های جدیدی را ثبت کند، مدیریت ریسک سبدهای سرمایه‌گذاری الزامی خواهد بود.

ورود کریپتو به محیط‌های کاری ابتدا از شرکت‌های فناوری و تبلیغات افراد مشهور در رسانه‌های اجتماعی آغاز شد؛ بازیکنان NFL و تولیدکنندگان محتوا در یوتیوب نقش مهمی در ترویج حقوق کریپتویی ایفا کردند. با گذر زمان، شرکت‌های بزرگ صنعتی نیز به ارائه گزینه پرداخت با ارز دیجیتال روی آوردند و این امر موجب تثبیت حضور کریپتو در بازار کار شد. این تحول تاثيرات عمیعی بر کسب‌وکارها داشته است. شرکت‌هایی که حقوق کریپتویی ارائه می‌کنند، به دلیل جذابیت فناوری و امکان افزایش سرمایه کارمندان، توانسته‌اند استعدادها را بهتر جذب و حفظ کنند. موضوعی که به‌ویژه در صنایع فناوری و مالی اهمیت زیادی دارد. با این حال، نوسانات شدید قیمت کریپتو چالشی جدی برای این شرکت‌ها به شمار می‌رود و نیازمند ابزارهایی برای مدیریت ریسک است تا کارکنان در برابر تغییرات ارزش ارز دیجیتال محافظت شوند.

برخی شرکت‌ها برای کاهش این ریسک از قراردادهای هسان‌سازی یا بیمه‌های مبتنی بر کریپتو بهره می‌برند. علاوه بر این، پرداخت حقوق به صورت دیجیتال نیزمذامت تغییرات ساختاری در سیستم‌های مالی و حسابداری است. شرکت‌ها باید زیرساخت‌های امن و شفاف برای ثبت تراکنش‌ها فراهم کرده و قوانین مالیاتی را رعایت کنند. همچنین، سیاست‌های داخلی برای مدیریت ذخایر دیجیتال و نقدشوندگی باید به دقت طراحی شود تا از بروز اختلالات احتمالی جلوگیری شود.

ادغام کریپتو در کسب‌وکارها، ارتباط بین بازارهای دیجیتال و سنتی را بیش از پیش تقویت کرده است. سقوط‌های شدید بیت‌کوین می‌تواند به بازارهای سهام و صندوق‌های سرمایه‌گذاری منتقل شود، همان‌طور که سقوط ماه اکتبر ۲۰۲۵ نشان داد، و نشان می‌دهد که نوسانات کریپتو دیگر محدود به سرمایه‌گذاران خرد نیست و اثرات گسترده‌ای بر اقتصاد کلان دارد. بانک‌ها و موسسات بزرگ مالی، از جمله JPMorgan و BlackRock، با سرمایه‌گذاری در کریپتو، عملاً این ارتباط را عمیق‌تر کرده‌اند و نوسانات بازار دیجیتال را به تصمیمات مالی و استراتژیک شرکت‌ها پیوند زده‌اند. علاوه بر این، پذیرش حقوق کریپتو نشان‌دهنده بلوغ نسبی بازار دیجیتال است، زیرا شرکت‌ها به تازمه قادر به سرمایه‌گذاران بلکه به کارمندان نیز فرصت مشارکت در رشد ارزش دارایی دیجیتال را می‌دهند، و این موضوع فرهنگ سازمانی و مدل‌های انگیزشی کسب‌وکارها را نیز تحت‌تاثیر قرار می‌دهد.

مجبوبیت پرداخت کریپتویی حقوق

با توجه به روندهای سسال ۲۰۲۵، انتظار می‌رود پذیرش کریپتو در حقوق و دستمزد شرکت‌ها به طور قابل‌توجهی افزایش یابد و حتی به صنایع مقاوم در برابر فناوری نیز نفوذ

بورس و بانک

روزنامهٔ «مذاق‌تصاد»

شنبه ۲۲ فروردین ماه ۱۴۰۵ • شماره ۸۹۰

www.marzeghtesad.ir

♥ بازگشت پول حقیقی به بازار سرمایه؟ فقط در بازه مهر تا نیمه آذرماه ۱۴۰۴، بیش از ۳۰۰میلیارد تومان نقدینگی تازه، وارد کارگزاری‌ها شد و ۵۳۰۰میلیارد تومان هم از صندوق‌های درآمد ثابت بیرون کشیده شد تا مستقیم به جیب نمادهای بزرگ و دلاری برود. بزرگ‌ترین چرخش جریان پول خرد در چهار سال اخیر رقم خورد و شاخص کل در مسیر شکستن سقف تاریخی قرار داد. آسا این بار واقعاً بهار بورس در دل زمستان ۱۴۰۴ فرا رسیده است؟

بررسی امار رسمی سازمان بورس و اوراق بهادار حاکی از آن است که از مهر تا نیمه آذر ۱۴۰۴ یکی از مهم‌ترین نقاط عطف جریان نقدینگی حقیقی در سال‌های اخیر بوده است. در این بازه زمانی، مجموع وا ربزی اشخاص حقیقی به حساب‌های کارگزاری به ۳۰۰میلیارد تومان رسید و همزمان ۵۳۱۰میلیارد تومان از صندوق‌های سرمایه‌گذاری درآمد ثابت خارج و عمدتاً به خرید سهام شرکت‌های بزرگ و صادرات‌محور تخصیص یافت. این چرخش معنادار، پس از یک سال خروج مداوم سرمایه خرد، نشانه‌ای از تغییر رفتار سرمایه‌گذاران حقیقی و بازگشت تدریجی اعتماد به بازار سهام محسوب می‌شود. آغاز ریورس روند

مهر با ورود ۱۸۰۰میلیارد تومان نقدینگی تازه حقیقی به کارگزاری‌ها همراه بود. ورود خالص پول حقیقی به کل سهام ۱۳۸۰میلیارد تومان و ورود به نمادهای اثرگذار بر شاخص کل شامل ۱۷۰۰میلیارد فلزات اساسی، فرآورده‌های نفتی و محصولات شیمیایی) به ۴۱۲۰میلیارد تومان رسید. خروج از صندوق‌های درآمد ثابت نیز ۱۸۲۰میلیارد تومان گزارش شد که بالاترین رقم زمانه از ابتدای سال جاری به شمار می‌رود. این جریان ورودی موجب شد شاخص کل بورس تهران پس از چندین ماه درجا زدن، با رشد بیش از ۶ درصد از کف کانال ۳میلیون واحد فاصله بگیرد و گروه‌های دلاری بار دیگر لیدری بازار را بر عهده گیرند.

مرحله شتاب حقیقی‌ها

شتاب‌گیری جریان ورودی در آبان ماه، وا ربزی حقیقی‌ها سه کارگزاری‌ها به کارگزاری‌ها با اندکی کاهش به ۱۵۰۰میلیارد تومان رسید، اما کیفیت ورودی‌ها بهبود یافت. ورود خالص به کل سهام به ۱۶۴۰میلیارد تومان و ورود به نمادهای شاخص‌ساز به رکورد ۹۲۰میلیارد تومان افزایش یافت. خروج از صندوق‌های درآمد ثابت نیز به ۲۴۰۰میلیارد تومان رسید که بخش قابل‌توجهی از آن مستقیماً به خرید سهام شرکت‌های بزرگ اختصاص یافت. نتیجه این عملکرد، رشد ۸.۲درصدی شاخص کل و ۹.۱درصدی شاخص هموزن در آبان ماه بود. برای نخستین‌بار پس از ۱۸ ماه، اشخاص حقوقی به خریدار خالص تبدیل شدند و عرضه خود را به‌طور متوسط ۲۵ تا ۳۰ درصد کاهش دادند.

از هیجان به آرامش

فاز تثبیت و احتیاط تا ۱۶ آذر ۱۴۰۴، وا ربزی حقیقی‌ها به کارگزاری‌ها هزارمیلیارد تومان، ورود خالص به کل سهام ۱۰۵۰میلیارد تومان و ورود به نمادهای اثرگذار ۹۸۰میلیارد تومان بوده است. خروج از صندوق‌های درآمد ثابت نیز ۱۱۷۰میلیارد تومان ثبت شده است. هرچند شدت جریان ورودی نسبت به دو ماه قبل کمتر است، اما مثبت ماندن ارقام نشان می‌دهد روند کلی بازگشت پول خرد ادامه دارد و بازار وارد مرحله تثبیت و انتخابی‌تر شدن خریدها شده است.

چرا پول حقیقی برگشت؟

برای ورود قابل‌توجه پول حقیقی به بازار، می‌توان پنج دلیل برشمرد:

یکی از مهم‌ترین دلایلی که جریان پول حقیقی را به سمت بازار سهام بازگرداند، بزرگ‌ترین جابه‌جایی ثبت‌شده از سال ۱۴۰۰ تاکنون بود. در این سه ماه، بیش از ۵۳۰۰میلیارد تومان از صندوق‌های سرمایه‌گذاری درآمد ثابت خارج شد و تقریباً تمام آن مستقیماً به خرید سهام شرکت‌های بزرگ و صادرات‌محور تزریق شد؛ حرکتی که به وضوح نشان می‌دهد سرمایه‌گذاران خرد دیگر حاضر نیستند به بازدهی پایین و ثابت صندوق‌ها بسنده کنند و به دنبال بازده واقعی هستند.دومین علت کلیدی، تمرکز کمز بسیار بالای پول حقیقی‌ها بر نمادهای اثرگذار شاخص کل بود. حدود ۷۸ درصد از کل ورودی سهام‌ها، یعنی بیش از ۱۲ هزارمیلیارد تومان، به تنها ۳۰ نماد شاخص‌ساز رسید. گروه‌های فلزات اساسی، فرآورده‌های نفتی، محصولات شیمیایی و بانکی‌ها بیشترین سهم را از این جریان بهره‌بردند و دوباره نقش لیدری بازار را بر عهده گرفتند؛ دقیقاً همان الگویی که در تمام رالی‌های موفق گذشته دیده شد.

سومین عامل تاثیرگذار، تغییر رفتار محسوس بازیگران حقوقی بود. حقوقی‌هایی که در یک سال گذشته عمدتاً فروشنده خالص بودند، به تازمه عرضه خود را به‌طور متوسط ۲۵ درصد کاهش دادند و در آذر حتی به خریدار خالص تبدیل شدند. این چرخش کوچک‌ا اما بسیار معنادار، فشار فروش را به شدت کم کرد و فرصت تنفس و خرید راحت‌تری برای حقیقی‌ها فراهم آورد.چهارمین محرک، گزارش‌های ۹ماه‌های بود که فراتر از هر انتظاری منتشر شدند. داده‌های سامانه کدال نشان داد شرکت‌های بزرگ به‌طور میانگین ۲۲ درصد بالاتر از پیش‌بینی تحلیلگران سود ساخته‌اند. این عملکرد درخشان به‌ویژه در گروه فلزات اساسی و پتروشیمی مشهود بود و نقش تعیین‌کننده‌ای در بازسازی اعتماد سرمایه‌گذاران خرد ایفا کرد؛ چون برای اولین بار پس از مدت‌ها، عدد و رقم واقعی روی میز آمد و حرف زدو در نهایت، بنحیمن و شاید آرام‌ترین اما حیاتی‌ترین عامل، ثابت نسبی متغیرهای کلان بوده؛انتشار اخبار غیررسمی از پیشرفت در برخی مذاکرات، بار سنگین روانی بازار را سبک کرد.

محاصره دریایی نفت روسیه

۵ ایلا جلیولند – سران هفت کشور صنعتی جهان، موسوم به گروه هفت(۱۷) و اتحادیه اروپا در آستانه بررسی یکی از سختگیرانه‌ترین و پرهزینه‌ترین گزینه‌های تحریمی خود علیه روسیه قرار گرفته‌اند.

گزینه‌ای که در صورت اجرایی شدن، می‌تواند شریان اصلی صادرات نفت مسکو را هفد بگیرد و قواعد بازی در بازار جهانی انرژی را به‌طور بنیادین تغییر دهد.

بر اساس اطلاعاتی که ۶میع آگاه در گفت‌وگو با روتیزر افشا کرده‌اند، کانادا، فرانسه، آلمان، ایتالیا، ژاپن، بریتانیا و ایالات‌متحده آمریکا به‌اضافه اتحادیه اروپا در حال حرکت به‌سوی کنار گذاشتن سازوکار «سقف قیمتی نفت روسیه» و جایگزینی آن با یک «ممنوعیت کامل خدمات دریایی» هستند؛ ابزاری تحریمی که دامنه آن فراتر از واردات نفت رفته و کل زنجیره حمل‌ونقل، بیمه، کشتیرانی و خدمات لجستیکی مرتبط با صادرات نفت روسیه را دربر می‌گیرد. این اقدام، در عمل دسترسی روسیه به زیرساخت‌های حیاتی تجارت نفت را محدود و حتی معاملات غیرمستقیم با مقصد کشورهای ثالث را نیز با بحران جدی مواجه خواهد کرد. هدف اعلامی این طرح، قطع بخش قابل‌توجهی از درآمدهای نفتی کرملین و تنگ‌ترکردن حلقه مالی جنگ روسیه در اوکراین است؛ رویکردی که در صورت تحقق، شدیدترین فشار انرژی‌محور غرب بر مسکو از زمان آغاز جنگ محسوب می‌شود. در حال حاضر، روسیه بیش از یک‌سوم نفت صادراتی خود را با استفاده از نفتکش‌ها و خدمات کشتیرانی غربی(عمدتا به مقصد هند و چین) صادر می‌کند. این صادرات تا حد زیادی متکی به ناوگان کشورهای دریایی عضو اتحادیه اروپا مانند یونان، قبرس و مالت است. در صورت اجرای ممنوعیت خدمات دریایی، این مسیر صادراتی عملا مسدود خواهدشد.

ناوگان سایه

در مقابل، حدود دوسوم باقی‌مانده صادرات نفت روسیه از طریق ناوگانی موسوم به «ناوگان سایه» انجام می‌شود؛ شبکه‌ای متشکل از صدها نفتکش قدیمی و غیرشفاف که خارج از نظارت غرب و بدون رعایت استانداردهای مرسوم

برنامه‌ریزی برای جذب

نسل جوان در صنعت نفت

بیمه‌ای و ایمنی فعالیت می‌کنند. اجزای تحریم جدید، روسیه را ناچار می‌کند این ناوگان سایه را گسترش دهد؛ امری که هزینه‌های لجستیکی، عملیاتی و ریسک‌های زیست‌محیطی قابل‌توجهی به‌دنبال خواهدداشت. به گفته منابع آگاه، احتمال دارد این ممنوعیت در قالب بسته جدید تحریمی اتحادیه اروپا در اوایل سال ۲۰۲۶ مطرح شود. سه منبع از ۶ منبع تأکید کرده‌اند که بروکسل مایل است این اقدام را هم‌زمان با توافقی گسترده‌تر در سطح گروه هفت به تصویب برساند تا از انسجام اجرای آن اطمینان حاصل شود. اتحادیه اروپا که شامل ۲۷ کشور عضو است، تلاش دارد پیش از ارائه رسمی این گزینه در بسته تحریمی جدید، حمایت سیاسی و فنی کامل شرکای ۱۷ی را جلب کند. در سطح سیاسی، بریتانیا و ایالات‌متحده از حامیان جدی این طرح محسوب می‌شوند و مقامات این دو کشور در نشست‌های فنی گروه هفت، پیگیری آن را در دستور کار قرار داده‌اند، با این‌حال تصمیم نهایی واشنگتن تا حد زیادی در راهبرد دولت دونالد ترامپ در قبال جنگ اوکراین و مذاکرات صلحی که آمریکا میان مسکو و کی‌یف در حال میانجی‌گری آن است، بستگی دارد.

چهار منبع گفته‌اند کاخ سفید همچنان در حال ارزیابی این است که آیا تشدید فشار اقتصادی از طریق تحریم‌های نفتی با مسیر دیپلماتیکی که دنبال می‌کند هم‌خوان است یا خیر. اهمیت این اقدام زمانی روشن‌تر می‌شود که جایگاه آن در سیر تحریم‌های نفتی علیه روسیه بررسی شود. از سال ۲۰۲۲ و پس از آغاز جنگ اوکراین، کشورهای ۱۷ی و اتحادیه اروپا واردات نفت روسیه را تقریباً به‌طور کامل متوقف کرده‌اند، اما سقف قیمتی اعمال‌شده بر نفت روسیه، نوعی مسیر حداقلی برای ادامه صادرات این کشور باقی گذاشت؛ به این معنا که کشورهای ثالث می‌توانستند نفت روسیه را خریداری کنند، مشروط بر آنکه قیمت پرداختی پایین‌تر از سقف تعیین‌شده باشد و حمل‌ونقل و بیمه از سوی شرکت‌های غربی انجام شود.

یک گام فراتر

ممنوعیت کامل خدمات دریایی اما، یک گام فراتر است و می‌تواند به نزدیک‌ترین شکل ممکن به یک تحریم همه‌جانبه نفتی علیه روسیه تبدیل شود. کرملین طی دو سال‌گذشته، برای دوزدن سقف قیمتی، صادرات نفت خود را هرچه بیشتر به سمت آسیا منتقل کرده و از ناوگان سایه استفاده کرده‌است. بسیاری از این نفتکش‌ها تحت‌تحریم مستقیم غرب قرار گرفته‌اند؛ کشتی‌هایی با سن بالا، مالکیت نامشخص و بدون پوشش بیمه‌ای معتبر. دولت جو بایدن پیش‌تر استدلال می‌کرد که اگر روسیه ناچار شود هزینه بیشتری صرف خرید و نگهداری نفتکش‌ها کند، منابع مالی کمتری برای ادامه جنگ در اوکراین در اختیار خواهدداشت، با این‌حال دولت ترامپ رویکردی محتاطانه‌تر و تاحدی بدبینانه نسبت به سقف قیمتی نفت روسیه اتخاذ کرده‌است. این دولت در سپتامبر ۲۰۲۵، از حمایت از تصمیم بریتانیا، اتحادیه اروپا و کانادا برای کاهش سقف قیمت نفت روسیه از ۶۰ دلار به ۴۸ دلار در هر بشکه خودداری کرد. داده‌های مرکز پژوهش مستقل «انرژی و هوای پاک» مستقر در فنلاند نشان می‌دهد؛ در ماه اکتبر، ۴۴درصد صادرات نفت روسیه از طریق نفتکش‌های تحریم‌شده ناوگان سایه انجام شده‌است. حدود ۱۸درصد دیگر نیز با نفتکش‌هایی صورت‌گرفته که اگرچه در فهرست تحریرها قرار نداشتند، اما همچنان به شبکه سایه تعلق داشتند.

وابستگی مسکو به غرب

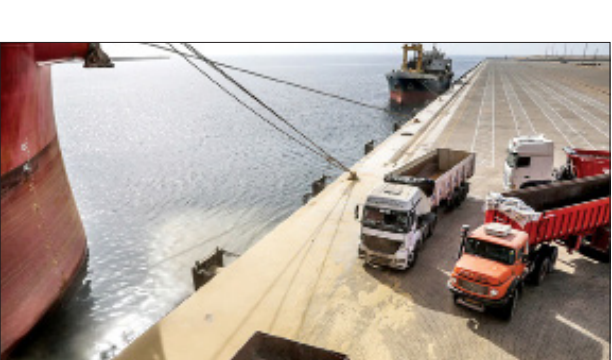
در مقابل، ۳۸درصد صادرات نفت روسیه توسط نفتکش‌هایی با ارتباطات مستقیم یا غیرمستقیم با کشورهای ۱۷ی اتحادیه اروپا و استرالیا حمل‌شده‌اعددی که نشان می‌دهد وابستگی روسیه به خدمات غربی هنوز به‌طور کامل قطع نشده‌است. بر پایه داده‌های موسسه «لوپیز لیست اینتلیجنس»، ناوگان جهانی که در حمل نفت تحریم‌شده روسیه، ایران و ونزوئلا فعالیت می‌کند، شامل ۱۴۴۳ نفتکش است که ۹۲۱ فروند آنها به‌طور رسمی تحت‌تحریم آمریکا، بریتانیا یا اتحادیه اروپا قرار دارند. این آمار، ابعاد شبکه‌ای را نشان می‌دهدکه در صورت اعمال تحریم‌های جدید، بیش از پیش با فشار و محدودیت مواجه خواهدشد. ابعاد این تحولات برای بازار جهانی نفت و همچنین کشورهای مانند ایران قابل‌توجه است. ایران، همانند روسیه، سال‌هاست از ناوگان غیررسمی و مسیرهای جایگزین برای صادرات نفت خود استفاده می‌کند.

در صورت تشدید فشار غرب بر ناوگان سایه، رقابت برای دسترسی به نفتکش‌های خارج از نظام کشتیرانی غرب افزایش خواهد یافت و هزینه‌های حمل برای صادرکنندگان تحت‌تحریم بالاتر می‌رود. از نسوی دیگر، محدودشدن صادرات روسیه می‌تواند در کوتاه‌مدت به کاهش عرضه جهانی و افزایش قیمت‌ها منجر شود؛ عاملی که به‌طور بالقوه به نفع صادرکنندگانی چون ایران تمام می‌شود، هرچند هم‌زمان رقابت در بازارهایی مانند چین و هند را نیز تشدید می‌کند. در نهایت، طرح ممنوعیت کامل خدمات دریایی علیه نفت روسیه، اگر به اجرا برسد، می‌تواند نقطه‌عطفی در سیاست تحریمی غرب باشد؛ سیاستی که از کنترل قیمتی عبور کرده و به انسداد فیزیکی مسیرهای صادراتی نزدیک می‌شود. این تحول نه‌تنها آینده صادرات انرژی روسیه، بلکه الگوی دوزدن تحریم‌ها، ساختار ناوگان‌های سایه و توازن عرضه در بازار جهانی نفت را وارد هر مرحله‌ای جدید خواهد کرد؛ مرحله‌ای که پیامدهای آن فراتر از جنگ اوکراین و تا عمق معادلات انرژی جهان امتداد می‌یابد.

وزیر نفت با اشاره به لزوم جذب جوانان متخصص در این صنعت بیان کرد: اقدام‌هایی برنامه‌ریزی شده، تا زمینه حضور نسل جوان و متخصص در صنعت نفت فراهم شود.

به گزارش «شنا» محسن پاک‌نژاد در حاشیه دیدار از دانشگاه نفت اظهار کرد: صنعت نفت به‌عنوان مزیت بزرگ اقتصادی کشور، نیازمند بهره‌گیری از توانمندی‌های دانش‌مؤختگان دانشگاه‌های معتبری مانند دانشکده نفت و سایر دانشکده‌های وابسته به دانشگاه صنعت نفت است. وزیر نفت درباره نقش کلیدی دانشگاه صنعت نفت در تربیت و پرورش نیروی متخصص بیان کرد: این دانشگاه از جایگاهی بسیار خوش‌نام برخوردار است و بسیاری از همکاران بنده از جمله بخش عمده‌ای از مدیران ارشد امروز صنعت نفت، دانش‌مؤختگان همین دانشگاه در دوره‌های گذشته هستند. پاک‌نژاد ادامه‌داد: دانشجویان این دانشگاه به‌دلیل آشنایی با فرهنگ صنعت نفت، قربانت ویژگی‌ها و ویژگی‌های این صنعت می‌شوند. این تحول نه‌تنها آینده صادرات انرژی روسیه، بلکه الگوی دوزدن تحریم‌ها، ساختار ناوگان‌های سایه و توازن عرضه در بازار جهانی نفت را وارد هر مرحله‌ای جدید خواهد کرد؛ مرحله‌ای که پیامدهای آن فراتر از جنگ اوکراین و تا عمق معادلات انرژی جهان امتداد می‌یابد.

توسعه تجارت بدون لجستیک؟

تولید و تجارت تحمیل می‌کند.

این کارشناس صنعت لجستیک گفت: در طول دهه‌های گذشته شاهد هدف‌گذاری برای رشد تجاری و ارتقای سهم ایران در فرآیندهای ترانزیتی بوده‌ایم، اما در عمل اقدام کارآمدی برای تحقق این اهداف عملیاتی نشده است. در موارد متعددی حتی امکان بهره‌مندی از فرصت‌های پیش روی کشور در روند ارتقای سهم تجاری نیز مهیا نشده است.

وی افزود: در ماه‌های گذشته شاهد بروز و تشدید تنش سیاسی میان افغانستان و پاکستان بوده‌ایم. به این ترتیب بخشی از انتقال کالا در مرز دو کشور به سمت ایران، سرازیر شده است. حال از ایران انتظار می‌رفت از این شرایط برای ارتقای سهم خود در مبادلات تجاری بین‌المللی بهره بگیرند. اما نه‌تنها چنین اقدامی انجام نگرفته، بلکه شاهد توقف کالا در بنادر و مرزهای کشور هستیم. درحالی‌که ما انتظار داشتیم در برخی مرزها، فعالیت گمرکات شبانه‌روزی شود و این فرصت به ارتقای سهم ترانزیتی ایران منجر شود. اما این انتظارات از بخش دولتی در نهایت به نتیجه مطلوبی منتهی می‌شود.

بهاروند در پاسخ به سوالی مبنی بر محدودیت‌های حاکم بر زیرساخت‌های بندری پهلوگیری کشتی‌های بزرگ و انتقال کالا در حجم بالا برای ارتقای سهم تجاری و ترانزیتی ایران گفت: با توجه به شرایط تحریمی حاکم بر اقتصاد ایران، کشتی‌های بزرگ از حضور در بنادر ایران خودداری می‌کنند. اما چنانچه شرایط تحریمی ما مرتفع شود، امکان بهبود زیرساخت‌های بندری وجود دارد.

بنابراین تا زمانی که شرایط تحریمی مرتفع نشود، تا زمانی انتقال کالا و بار به مقصد ایران یا از مبدأ ایران، رقابتی نشود، اهداف توسعه تجاری محقق نخواهد شد. درهمین‌حال تا زمانی که مشکلات برطرف نشود، امکان توسعه زیرساخت‌های حمل‌ونقل نیز مهیا نخواهد شد. درواقع انتظار می‌رود این توسعه بافتگی در قالب اجرای قراردادهای بین‌المللی به نتیجه مطلوب برسد.

وی در پاسخ به سوالی مبنی بر کمبودهای حاکم بر ناوگان حمل‌جاده‌ای کشور در مسیر ارتقای سهم تجاری ایران گفت: ناوگان حمل‌ونقل کشور ما فرسوده است. در سایر کشورهای شرکت‌های حمل‌ونقل روندهای تجاری و حمل بار را مدیریت می‌کنند. اما حمل بار جاده‌ای در ایران، به شکل راننده‌محور مدیریت می‌شود. برای ارتقای سهم تجارت ایران انتظار می‌رود این فرآیند نیز متناسب با استانداردهای بین‌المللی بازبینی شود.

فقدان امکانات در گذرگاه‌های مرزی

مهران نجاتی نایب رئیس کمیسیون حمل‌ونقل اتاق بازرگانی ایران در گفت‌وگو با «دنیای اقتصاد» در ارزیابی توسعه‌نیافتگی زیرساخت‌های لجستیکی و اثر آن بر مسیر توسعه تجاری کشور گفت: آمار تجاری کشور در سال‌های گذشته فاصله جدی با برنامه‌های توسعه‌ای در این بخش داشته است. در حال حاضر نیز با توجه به شرایط تحریمی رشد تجاری یا لجستیکی قابل‌توجه برای کشور به دور از ذهن است. با این

انرژی

روزنامه درز اقتصاد

شنبه ۲۲ فروردین ۱۴۰۵۵۱۴۰ شماره ۸۹۰

www.marzeghtesad.ir

❖ پرداخت مابه التفاوت قیمت

بنزین به تاکسی‌های اینترنتی

مدیر سامانه هوشمند سوخت شرکت ملی

بخش فرآورده‌های نفتی ایران با اعلام اینکه مابه‌التفاوت قیمت بنزین در طرح جدید به‌صورت ماهانه به تاکسی‌های اینترنتی پرداخت می‌شود، گفت: سهمیه اعتباری تاکسی‌های اینترنتی پس از تقاطع گیری و صحت‌سنجی اطلاعات از سوی وزارت کشور به سازمان هدفمندی یارانه‌ها برای واریز به‌حساب رانندگان ارسال می‌شود. به گزارش خبرگزاری صداوسیما، عباس باصفا با بررسی جزئیات مصوبه نرخ سوم بنزین و تنوع سبند سوخت اظهار کرد: هم‌اکنون ۲۵میلیون کارت سوخت برای خودروهای شخصی و سواری و ۶میلیون کارت سوخت برای موتورسیکلت‌ها وجود دارد و در مجموع از ۲۱میلیون کارت هوشمند سوخت، ۲۵میلیون کارت سوخت دارای تراکش فعال هستند.

وی با اشاره به اینکه استفاده از نرخ اول کارت‌های شخصی تقریباً ۸۰درصد است و از نرخ دوم هم کمتر استفاده می‌شود، به طوری که استفاده از کارت آزاد جایگاه بیشتر از استفاده از نرخ دوم کارت شخصی سوخت است، افزود: پس از مصوبه هیات‌وزیران مبنی‌بر افزایش قیمت بنزین کارت سوخت جایگاه‌داران، ظرفیت تولید کارت سوخت سه‌برابر افزایش یافته‌است، به طوری که از ۱۲هزار کارت سوختی که تا پیش از این روزانه درخواست می‌شد، امروز به درخواست ۳۶هزار کارت در روز رسیده ایم. باصفا با بیان اینکه تا پیش از این تاکسی‌ها ۲۹۰ لیتر سهمیه می‌گرفتند، تصریح کرد: با اجرای این طرح، سهمیه نرخ دوم نصف و به ۵۰درصد کاهش می‌یابد، یعنی اگر خودرویی تا امروز ۲۰۰ لیتر دریافت می‌کرد بعد از این مصوبه به ۱۵۰ لیتر می‌رسد.

وی ادامه‌داد: تعداد کارت سوخت خودروهای تاکسی تقریباً ۲۳هزار، خودروهای دولتی ۱۸۰هزار، سواری ۲۱میلیون، موتورسیکلت ۶میلیون، وانت ۲میلیون و ۶۴۳هزار و خودروهای دیگر نیز مانند خودروهای خارجی یک‌میلیون و خودروهای مناطق آزاد نیز ۱۰۰هزار عدد است. در این میان ۶۵۰هزار خودروی وارداتی در کشور به محض اجرای مصوبه سهمیه سوختشان قطع می‌شود.

مدیر سامانه هوشمند سوخت شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی ایران با اشاره به اینکه تا امروز کارت سوخت برای VIN خودرو صادر می‌شد، گفت: اگر مالکی بیش از یک خودرو به‌نام داشته‌باشد، باید در سаяتی که طراحی‌شده، خودرو خود را انتخاب و سهمیه یارانه‌ای را تأیید کند و خودروهای دیگر کارت سوختشان ابطال می‌شود. برای خودروهای دیگر، مجدداً درخواست کارت هوشمند سوخت می‌دهند و کارت سوخت ماهانه ۱۶۰ لیتر با نرخ ۵هزارتومانی صادر می‌شود. باصفا با بیان اینکه تحت هیچ‌شرایطی امکان انتقال سوخت به‌کارت دیگر وجود ندارد و مانند گذشته می‌توان ۳۶۰ لیتر از سهمیه نرخ اول را در کارت سوخت ذخیره کرد، اظهار کرد: اگرچه سهمیه با نرخ اول و دوم برای خودروهای نوشماره طبق مصوبه ابلاغ‌شده از زمان اجرا حذف می‌شود، اما برای خودروهای دست‌دومی که ردیوسدل می‌شوند هیچ تغییری در سهمیه سوخت ایجاد نمی‌شود. وی با تأکید بر این‌ نکته که هنگام انتقال خودرو، هویت مالک جدید بر اساس شماره‌شناسایی وسیله نقلیه(VIN) بررسی می‌شود، اعلام کرد: این‌ موضوع ارتباطی به‌نام ثبت‌شده روی کارت سوخت ندارد، به همین‌دلیل در صورتی‌که فردی مالک خودرو باشد، حتی اگر نام شخصی دیگری روی کارت سوخت درج‌شده باشد، نیازی به تعویض کارت سوخت وجود ندارد.

باصفا همچنین درباره سازوکار پرداخت اعتباری مابه‌التفاوت نرخ دوم و سوم یعنی ۳هزارتومانی و ۵هزارتومانی تاکسی‌های اینترنتی گفت: سهمیه اعتباری‌ریالی تاکسی‌های اینترنتی پس از تقاطع گیری و صحت‌سنجی اطلاعات از سوی وزارت کشور

به سازمان هدفمندی یارانه‌ها برای واریز به‌حساب رانندگان ارسال می‌شود. وی با تأکید بر اینکه اگر بخواهیم نرخ سوم را شارژ کنیم، بعضی از این‌کارت‌ها ممکن است کارت مهاجر شوند و قاچاق صورت گیرد، تصریح کرد: از سوی دیگر، طبق قانون بودجه، شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی باصفا ۹۵درصد سوخت خودروهای تاکسی و کارت شخصی صورت گیرد و فقط ۵درصد با کارت جایگاه انجام شود.

به گفته مدیر سامانه هوشمند سوخت شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی ایران، هر کارت اضطراری جایگاه روزانه ۲۵۵ تراکش می‌تواند انجام دهد و کمبودی در زمینه کارت سوخت جایگاه ندارد. باصفا درباره انتقال سهمیه سوخت به‌کارت بانکی گفت: اسفند پارسال، وزارت نفت نسبتی در زمینه انتقال سهمیه به‌کارت عابر شخص داشت که نتایج خوبی به‌دست آمد و منتظر ابلاغ آن هستیم و مشکلی از این‌رو نداریم.

روزنامه در اقتصاد

شنبه ۲۲ فروردین ماه۱۴۰۵•شماره ۸۹۰

www.marzeghtesad.ir

♥ **مونتازی‌ها روی ریل افزایش قیمت**
بازار خودروی ایران از ابتدای آذرماه با روند صعودی قیمت‌ها روبه‌رو شده و این افزایش برای خودروهای مونتازی شدت بیشتری داشته‌است؛ به‌طوری‌که این محصولات در نخستین روز هفته نسبت به چهارشنبه گذشته یعنی آخرین روز معاملات خودرو، به‌طور میانگین ۲.۷درصد رشد قیمت را ثبت کرده‌اند. به‌نظر می‌رسد مصوبه جدید بنزینی، افزایش نرخ ارز و کاهش تولید در برخی از شرکت‌های خودروساز خصوصی، سه عامل اصلی جهش قیمتی در بازار باشند. هرچند مصوبه جدید بنزینی که قرار بود از روز گذشته به اجرا درآید، فعلاً متوقف‌شده اما این مصوبه تاثیر خود را بر معادلات بازار خودرو و رفتار خریداران بر جای گذاشته‌است.

بر اساس مصوبه جدید دولت در حوزه سیاست‌های سوختی، سهمیه بنزین یارانه‌ای با نرخ‌های ۱۵۰۰ و سه‌هزار تومان برای سه گروه شامل خودروهای دولتی، وارداتی و نوشماره حذف شده‌است. این تصمیم، در واقع بخشی از رویکرد دولت برای بهینه‌سازی تخصیص یارانه انرژی و کاهش فشار هزینه‌های پنهان سوخت در بودجه‌عمومی است. در پی اجرای این مصوبه، الگوی متناظی در بازار خودرو دچار تغییر شده و تمایل مصرف‌کنندگان به خرید خودروهای مونتازی داخلی به‌طور محسوسی افزایش یافته‌است؛ چراکه این خودروها ضمن برخورداری از هزینه سوخت مشابه خودروهای داخلی یارانه‌ای، از نظر قیمت نهایی هم رقابت‌پذیری بالاتری پیدا کرده‌اند.

عامل دوم اثرگذار بر روند بازار خودروهای مونتازی نوسانات ارزی است.

از ابتدای آذرماه تاکنون بهای دلار در بازار آزاد روند روبه‌رشدی داشته‌است؛ این افزایش قیمت در نخستین روز هفته‌جاری نیز به روال روزهای قبل ادامه پیدا کرد. دیروز بهای دلار با افزایش دوهزارتومانی به ۱۲۱ هزار و ۷۰۵تومان رسید. بهای این ارز نسبت به هفته گذشته (یکشنبه، نهم آذرماه) نیز با افزایش ۳۶درصدی مواجه شده‌است.

سومین عاملی که افزایش قیمت خودروهای مونتازی را به‌دنبال داشته؛ کاهش تولید است. اخبار رسیده حاکی از آن است که تولید در تعدادی از شرکت‌های مونتازی به دلیل تشدید تحریم‌ها و فشار آمریکا به شرکت‌های خودروساز چینی برای قطع همکاری با شرکت‌های ایرانی، در مدت اخیر کاهش بوده و همین امر موجب کاهش عرضه در بازار شده‌است. بررسی‌های قیمتی «دنیایاقتصاد» از ۱۰ مدل خودروی مونتازی در روز گذشته نسبت به چهارشنبه هفته قبل نشان از رشد ۲.۷درصدی دارد. درمیان خودروهای بررسی‌شده، لاماری ایما رکورددار افزایش قیمت است، به‌گونه‌ای که این خودرو که روز چهارشنبه به بهای دومیلیارد و ۷۰۰میلیون‌تومان دادوستد می‌شد، دیروز قیمت آن در بازار آزاد به دومیلیارد و ۲۵۰میلیون تومان رسید که به معنای افزایش ۲۵۰میلیون‌تومانی معادل ۹.۲درصدی است. دومین خودرویی که رشد قیمت بالایی را تجربه کرد؛ دینگتی پرایم است. قیمت این خودرو تنها طی یک روز معاملاتی یعنی از چهارشنبه هفته گذشته تا دیروز با افزایش ۱۰.۶درصدی مواجه شده‌است. هایما S۸ هم که چهارشنبه هفته گذشته دومیلیارد و ۸۷۵میلیون‌تومان قیمت خورده بود، دیروز بهای آن با افزایش ۱۲۵میلیون‌تومانی معادل ۱۴.۳درصد به سه‌میلیاردتومان رسید. البته درمیان خودروهای بررسی‌شده، سه خودرو یعنی جک J۶، فونیکس تیگو و جک S۵ هم ثبات قیمتی را نشان می‌دهند.

■ ■ ■

♥ **کسانیکه بدون گواهینامه اقدام به رانندگی نمایند مجرم شناخته شده و به دادگاه معرفی می شوند**

سرنگ محمد پورشمس رئیس پلیس راهمایی و رانندگی استان در این خصوص عنوان داشت؛ «برابر ماده ۷۲۳ قانون مجازات اسلامی هر کس بدون گواهینامه رسمی اقدام به رانندگی نماید مجرم محسوب شده و برای بار اول به حبس تعزیری تا دو ماه و در صورت ارتکاب مجدد به دو ماه تا شش ماه حبس محکوم خواهد شد. از این رو پلیس راهور در اجرای این قانون و مطابق با ماده ۱۰ قانون رسیدگی به تخلفات رانندگی در صورتی که شخصی بدون داشتن گواهینامه اقدام به رانندگی نماید، وسیله نقلیه وی را متوقف و راننده را به مرجع قضائی معرفی می نماید.

سرهنگ پورشمس در ادامه این خبر افزود از آنجایی که شاهد روند رو به رشد رانندگی بدون گواهینامه خصوصا در بین نوجوانان و جوانان هستیم طرح ویژه برخورد با آندسته از متخلفین در دستور کار پلیس راهور قرار دارد. وی بخش مهمی از این موضوع را متوجه والدین دانست چرا که برخی از والدین یا خودشان اجازه رانندگی را به فرزندان خود می دهند و یا اینکه سوبنج خودرو را در دسترس کودکان قرار میدهند و این امکان را برای آنان فراهم می کنند تا بدور از چشمان آنها از خودرو استفاده کنند غافل از اینکه این اقدام می تواند تبعات تلگوازی برای افراد فائق گواهینامه و خود آنان بوجود آورد .

آمادباش جهانی به کشورهای ساحلی

✪ **عرشیا حسن پور** – زیست محیطی و اقتصادی با سرعت زیادی در حال تاثیر بر حمل‌ونقل دریایی است. این هشداری است که سازمان ملل متحد در گزارش بررسی محرک‌های تاثیرگذار بر حمل‌ونقل دریایی در سال ۲۰۲۵ مطرح کرده است.

در سال جاری میلادی، اعمال تعرفه‌های آمریکا و شرایط ناپایدار حاکم بر تنگه هرمز که منجر به تغییر مسیر دریایی برخی کشتی‌ها شده است، افزایش هزینه‌های حمل‌ونقل، افزایش مصرف سوخت و ناپایداری انرژی را در پی داشته است؛ اما چشم‌اندازی از تغییر مثبت در این متغیرها وجود ندارد و به همین خاطر، این سازمان کشورهای ساحلی را به یک آماده‌باش جهانی برای تطبیق با وضعیت ناپایدار موجود فراخوانده است. سازمان ملل همچنین ۱۰ اقدام کلیدی را برای رسیدن به پایداری در این صنعت توصیه و در عین حال تاکید کرده است که کشورهای ساحلی باید خود را برای هر نوع اختلال و ناپایداری احتمالی آماده کنند.

کشتریانی و حمل‌ونقل دریایی در سال ۲۰۲۵ با چالش‌های متفاوتی روبه‌رو بوده است، کشتی‌هایی که تنها در عرض چند روز از کانال سوئز عبور می‌کردند، حالا باید هفته‌ها در سطح آب‌ها بمانند و از دماغه امید نیک (Good Hope) عبور کنند. قیمت سوخت، اختلال در عرضه کالا و بی‌ثبات است و اختلال در بنادر به امری مزمن تبدیل شده است. مسیری‌های طولانی‌تر منجر به افزایش تاخیر در ارسال کالاها، هزینه‌ها و انتشار گازهای گلخانه‌ای شده است. این در حالی است که بیشترین آسیب این اختلال‌ها به کشورهای در حال توسعه رسیده است.

تغییر و تحولات در بخش‌های ژئوپلیتیک، محیط زیستی و اقتصادی به حدی سریع در حال وقوع هستند که ضرورت بازنگری در نحوه عملکرد حمل‌ونقل دریایی را می‌طلبد. با وجود آنکه هوشمندسازی در صنعت کشتیرانی و حمل‌ونقل دریایی در حال توسعه است، اما افزایش مخاطرات حملات سایبری نیز دور از انتظار نیست. سازمان ملل متحد در گزارشی که از تحولات صنعت کشتیرانی، چالش‌ها و مخاطرات آن در سال ۲۰۲۵ منتشر کرده، این نوید را داده است که در نهایت این حوزه با تحولات سازگار خواهد شد، اما اینکه مدیریت در دست‌یابی به این سازگاری چگونه خواهد بود، محل سوال است.

الگوی تغییرات حمل‌ونقل و تجارت دریا

کاهش روند رشد سالانه تجارت دریایی حاکی از فشار به این صنعت در

سال ۲۰۲۵ است، به‌طوری که رشد متوسط ۲ درصدی تجارت دریا در سال

۲۰۲۴ به ۰.۵ درصد در سال ۲۰۲۵ رسیده است. الگوی تجارت انرژی نیز تغییر کرده، طوری که در این سال تجارت زغال سنگ بیشتر شده است، درحالی‌که تجارت نفت ثابت مانده و تجارت گاز نیز بیشتر شده است. گزارش سازمان ملل حاکی است، تقاضا، مسائل ژئوپلیتیک و تنوع استراتژی‌ها منجر به تغییر رویکردها در تجارت سوخت شده است. تا ماه می‌سال ۲۰۲۵، تناژ عبوری از کانال سوئز حدود ۷۰ درصد از میزان تناژ عبوری در مدت مشابه سال ۲۰۲۳ کمتر بوده و تنگه هرمز نیز که ۱۱ درصد از تجارت جهان و یک‌سوم از تجارت نفت از طریق دریا را میسر می‌کند، با احتمال وقوع اختلال مواجه بود.

در ماه‌های اخیر طولانی‌تر شدن مسیر کشتی‌های تجاری منجر به افزایش انتشار کربن ناشی از حمل‌ونقل کشتیرانی نیز شده است. مقایسه عبور ماهانه کشتی‌ها از کانال سوئز و تنگه هرمز در سال ۲۰۲۵ نیز نشان می‌دهد، تناژ عبوری از تنگه هرمز کاهش داشته است، به گونه‌ای که عبور ۲۰۸میلیون تن بار در روزاویه به ۹۲میلیون تن در ماه ژوئن رسیده است. اما این تناژ در کانال سوئز تقریباً در سطح ۴۱میلیون تن ثابت بوده است.

هزینه‌های اقلیمی

به گزارش «دنیایاقتصاد»، انتشار دی‌اکسید کربن ناشی از حمل‌ونقل دریایی، روندی صعودی را در ۱۳سال اخیر طی کرده و از حدود ۶۸۰میلیون تن در سال ۲۰۱۲ به بیش از ۹۰۰میلیون تن در سال‌های ۲۰۲۴-۲۰۲۳ افزایش یافته است. با این حال این روند در سال‌های ۲۰۲۵ و اوایل ۲۰۲۵ نزولی بوده که می‌تواند علامتی از رکود اقتصاد جهانی باشد. نوسازی ناوگان، بهسازی ایمن کشتی‌ها، وضع مقررات جهانی برای کنترل انتشار گازهای گلخانه‌ای و توسعه نیروی کار ماهر، از مهم‌ترین پیش‌نیازهای گذار به‌موقع و عادلانه به کشتیرانی کم‌کربن به شمار می‌رود. تعرفه‌هایی که دولت ترامپ وضع کرده است پیش‌بینی‌هایی این صنعت را به‌ویژه برای اقتصادهای در حال توسعه بیشتر کرده است، چراکه در عین حال که می‌تواند فرصت‌های حمل‌ونقل دریایی را افزایش دهد، اما سه هزینه‌های حمل‌ونقل را نیز افزایش می‌دهد. با وجود این چالش‌های گسترده در صنعت حمل‌ونقل دریایی، سوال اینجاست که هزینه‌های

حمل‌ونقل در مقابل اختلالات موجود چطور تنظیم خواهند شد؟

این روزها نوسان هزینه‌های تجارت دریایی به امری عادی تبدیل شده است. نرخ حمل‌ونقل در بخش‌های کانتنتری، فله و تانکری در سال جاری و گذشته میلادی (۲۰۲۴ و ۲۰۲۵) همچنان در سطوح بالا و همراه با نوسان شدید قرار دارد. ترکیب تنش‌های ژئوپلیتیک، تغییرات سیاست‌های تجاری و برهم‌خوردگی توازن عرضه و تقاضا، بازار حمل‌ونقل دریایی را در وضعیت بی‌ثباتی مزمن نگه داشته است؛ وضعیتی که مستقیماً به افزایش هزینه‌های تجارت جهانی و فشار بیشتر بر زنجیره تامین منجر می‌شود.

از طرفی تغییر مسیر کشتی‌ها سفرهای دریایی را طولانی‌تر کرده و هزینه‌های عملیاتی را افزایش داده است و حمل‌ونقل کانتنتری نیز به ویژه از زمان اوچگیری پاندمی کرونا به شدت تحت فشار قرار گرفت؛ شرایطی که تا میانه سال میلادی گذشته ادامه داشت. در سال جاری میلادی هم دلایل دیگری منجر به ادامه التهاب و نوسان هزینه‌های حمل‌ونقل شد. در سال ۲۰۲۵ جنگ تعرفه‌ای که آمریکا به راه انداخت از یک سو و خطر اختلال در تنگه هرمز تحت‌تاثیر تنش‌های سیاسی از سوی دیگر، موجب استمرار بی‌ثباتی در این بخش از بازار حمل‌ونقل شده است.

میانگین ماهانه شاخص جامع نرخ حمل کانتنتری شانگهای (SCFI) طی ژوئن ۲۰۱۵ تا ژوئن ۲۰۲۵ نشان می‌دهد، هزینه‌های حمل کانتنتری از سال ۲۰۱۵ تا ۲۰۱۹ در سطحی پایین و پایدار قرار داشتند. تا اینکه در میانه سال ۲۰۲۴ هزینه‌ها جهش قابل ملاحظه‌ای را به دلیل اختلال در دریای سرخ و حملات به کشتی‌ها که ناشی از شوک ژئوپلیتیک بود، تجربه کردند و پس از آن تا ۱ آوریل ۲۰۲۵ (فروردین ۱۴۰۴) هزینه‌های حمل دریایی قدری کاهش یافت، بعد از این بازه با اعمال تعرفه‌های جدید آمریکا، اختلال در تنگه هرمز- و بی‌ثباتی در مسیرهای اروپایی و آسیایی روندی صعودی به خود گرفت. هزینه حمل‌ونقل کالاهای فله نیز با وجود نوسان شدیدی که تجربه می‌کرد، در سال ۲۰۲۵ روند صعودی به خود گرفت.

افزایش زمان توقف در بنادر

براساس برآوردها بهترین نقاط اتصال دریایی در سال ۲۰۲۵، آسیا، آمریکای شمالی و اروپا بوده و آفریقا با یک افزایش قابل‌توجه ۱۰ درصدی، بهترین رشد را داشته است. زمان توقف ناوگان در بنادر نیز در سال‌های اخیر، تغییرات درخو‌ر توجهی را پشت سر گذاشته است، از دسامبر سال ۲۰۲۳ تا مارس ۲۰۲۴ میانگین زمان انتظار در بندر در اقتصادهای توسعه‌یافته ۲۳ درصد و در اقتصادهای در حال توسعه ۷ درصد افزایش یافت.

تحلیل گزارش سازمان ملل این است که زمان انتظار در بنادر نیز به دلیل تغییر مسیر کشتی‌ها هم در کشورهای توسعه‌یافته و هم در کشورهای در حال توسعه رخ داده است؛ به گونه‌ای که این مقدار در کشورهای توسعه‌یافته از حدود پنج ساعت در سال ۲۰۲۳ به بیش از شش ساعت در سال ۲۰۲۴ رسیده است.

در چنین شرایطی که عملکردهای حمل‌ونقل دریایی به دلایلی که عمدتاً از تنش‌های سیاسی و مسائل ژئوپلیتیک نشات می‌گیرد، دچار نوسان شده است، بهبود عملکرد بنادر بیش از هر زمان دیگری ضروری است؛ همان‌طور که سازگار کردن زیرساخت‌ها و خدمات بندری با پیامدهای تغییرات اقلیمی و ارتقای این بخش نیز ضروری است. تا سال ۲۰۲۵ حدود ۲۰۰ بندر درآمد سوخت‌رسانی LNG ارائه کردند و پیش‌بینی می‌شود تا سال ۲۰۳۰ این تعداد به ۲۷۵ بندر برسد.

هوشمندسازی و خدمات دیجیتال

هوشمندسازی بنادر به دلیل تاثیر مستقیمی که بر رقابت‌پذیری، افزایش بهره‌وری و کاهش هزینه‌ها دارد، در سال‌های اخیر مورد توجه قرار گرفته است. با این حال بنادر تنها شامل زیرساخت‌ها و خدمات نمی‌شوند؛ نیروی انسانی است که به آن قدرت می‌دهد. فناوری می‌تواند یک راه در خدمت نیروی انسانی باشد و اگر با آموزش فراگیر توسعه یابد، درهای جدیدی را به توسعه بنادر باز کند. استفاده از ابزارهای تسهیل تجارت دیجیتال، همچون اینترنت اشیا(IOT)، سنسورهای هوشمند، سامانه‌های مدیریت ترافیک دریایی (VTMS)، پلتفرم‌های یکپارچه تبادل داده و پنجره‌های واحد خدمات بندری با این هدف صورت می‌گیرد تا فرآیندهایی مثل پهلوگیری، تخلیه و بارگیری، مدیریت کالا، کنترل موجودی و امور گمرکی به‌صورت لحظه‌ای و خودکار انجام شود و ناکارآمدی را کاهش دهد.

۱۰ توصیه به کشورهای دریایی

حمل‌ونقل دریایی اکنون در یک نقطه عطف اساسی قرار دارد؛ در عین حال که چشم‌انداز دریایی غیرقابل پیش‌بینی است، باید در راه رسیدن به آینده‌ای پایدار، دیجیتال و تاب‌آور حرکت کرد. سازمان ملل متحد ۱۰ اقدام اولویت‌بر برای ذی‌نفعان دریایی و دولت‌ها که رسیدن به نقطه عطف را برای صنعت دریایی میسر می‌کند، معرفی کرده است: این اقدامات به شرح زیر است:
۱- به‌رومندی درهم آمیخته از حمل‌ونقل دریایی و لجستیک برای ایجاد یک تحول عادلانه؛
۲- برنامه‌ریزی و آماده‌سازی برای اختلالات و ناپایداری‌ها؛
۳- ترویج نوسازی ناوگان و شیوه‌های پایدار برای کسب‌وکارهای دریایی؛
۴-حفاظت و توانمندسازی نیروی کار دریایی و ارتقا مهارت‌ها؛
۵- اجرای اقدامات نظارتی برای کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای ناشی از حمل‌ونقل بین‌المللی، تسریع کربن‌زدایی و تسهیل گذار انرژی عادلانه و منصفانه؛
۶- آمادگی برای استفاده از سوخت‌های جایگزین و حمل ایمن؛
۷- استفاده از فناوری‌های دیجیتال و تقویت نظارت‌ها در جهت مقابله با خطرات سایبری؛
۸- نظارت مستمر بر عملکرد بنادر و تسهیل تجارت با ابزارهای کمکی؛
۹- ظرفیت‌سازی با حمایت از کشورهای در حال توسعه؛
۱۰- تقویت و ترویج همکاری‌های همدند در زمینه مسائل رگولاتوری در راستای رسیدگی به چالش‌های جدید و تقویت حمل‌ونقل دریایی پایدار و مقاوم.

البور بلوم، مدیرعامل فولکس‌واگن اعلام کرد؛ این خودروساز قصد دارد با توجه به کاهش جزئی سرمایه‌گذاری نسبت به برنامه‌های قبلی و در شرایطی که با بحران بزرگی در دو بازار چین و آمریکا، روبه‌رو است، ۱۶۰میلیارد یورو (۱۸۶میلیارد دلار) تا سال ۲۰۳۰، سرمایه‌گذاری کند.

کل هزینه‌ها که سالانه به‌عنوان بخشی از طرح سرمایه‌گذاری پنج‌ساله فولکس‌واگن به‌روزسانی می‌شود، با ۱۶۵میلیارد یورو برای فاصله سال‌های ۲۰۲۵ تا ۲۰۲۹ و ۲۰۲۹ تا ۱۸۰میلیارد یورو برای فاصله سال‌های ۲۰۲۴ تا ۲۰۲۸ مقایسه می‌شود. از آن زمان، فولکس‌واگن که شامل برندهای پورشه و آئودی است، تحت‌فشار تعرفه‌های واردات آمریکا و رقابت شدید در چین قرار گرفته‌است. این وضعیت به‌ویژه در پورشه که حدود نیمی از خودروهایش را فقط در این دو بازار می‌فروشد و از یک مقبض‌نشینی بزرگ در راهبرد خودروهای برقی خود رونمایی کرده، به سود این شرکت آسیب رسانده‌است.
البور بلوم به روزنامه «فرانکفورتر آلمگاینه زونتس‌گرایتونگ» گفت: تمرکز در آخرین برنامه هزینه‌ای بر آلمان و اروپا از جمله در محصولات، فناوری و زیرساخت‌ها بوده‌است. وی ادامه‌داد، مذاکرات در مورد یک برنامه کاهش هزینه‌های گسترده در پورشه تا سال ۲۰۲۶ ادامه خواهدداشت. البور بلوم که در ژانویه از سمت مدیرعاملی پورشه کناره‌گیری خواهد کرد تا بر موقعیت خود به‌عنوان مدیرعاملی فولکس‌واگن متمرکز شود، گفت: ارزشیایی مربوط به یک کارخانه بالقوه در آمریکا برای آئودی به حمایت مالی قابل‌توجه احتمالی آمریکا بستگی دارد.

شیرینی سود در عین تلخی تولید

به شرکت «فینپو» است، این شرکت در سال‌گذشته حاشیه سود ۲۶درصدی تجربه کرده و در سه‌ماهه دوم سال‌جاری نیز ۴۷درصد حاشیه سود به‌ثبت رسانده است.

ریسک‌هایی که سود را تهدید می‌کنند

ریسک‌های پیش‌روی صنعت شیرینی‌جات محدود به نوسانات نرخ ارز نیستند و مجموعه‌ای از عوامل ساختاری و سیاست‌گذاری فشارهای قابل‌توجهی بر شرکت‌های فعال این حوزه وارد می‌کنند. سیاست‌های قیمت‌گذاری دستوری و مداخلات دولت در تنظیم‌بازار، باعث کاهش حاشیه سود و کاهش انگیزه تولیدکنندگان شده‌است. علاوه‌بر این، محدودیت‌های صادراتی و قوانین سخت‌گیرانه مربوط به بازگشت ارز حاصل از صادرات، توان رقابتی شرکت‌ها را در بازارهای خارجی کاهش داده و چشم‌انداز توسعه صادرات را تیره کرده‌است. در کنار این موارد، کاهش قدرت خرید خانوارها به‌ویژه در دوره‌های تورمی و رکود اقتصادی، باعث کاهش تقاضا برای کالاهای غیرضروری مانند شیرینی‌و شکلات می‌شود که به‌طور مستقیم بر فروش و سودآوری شرکت‌ها اثرگذار است.

در کنار چالش‌ها و ریسک‌های موجود، صنعت شیرینی‌جات ایران با فرصت‌های ارزشمندی نیز روبه‌رو است که می‌تواند مسیر رشد و توسعه را هموار سازد. بازارهای کشورهای همسایه، به‌ویژه در خاورمیانه و آسیای‌میانه، همچنان ظرفیت گسترده‌ای برای جذب محصولات ایرانی دارند؛ ظرفیت‌هایی که با توجه به کیفیت قابل‌قبول و قیمت رقابتی کالاهای داخلی، فرصت نفوذ بیشتر به این بازارها را فراهم می‌آورد. هم‌زمان، موج جهانی گرایش به محصولات سلامت‌محور و کفند، زمینه مناسبی برای تولید محصولات ناورانه با ارزش‌افزوده بالا ایجاد کرده‌است. سرمایه‌گذاری در توسعه شکلات‌ها و شیرینی‌های رژیمی، ارگانیک و غنی‌شده با خواص تغذیه‌ای می‌تواند به یکی از کلیدهای موفقیت و افزایش سهم بازار در داخل و خارج کشور تبدیل شود.

سهامی برای روزهای بی‌ثبات

سهام شرکت‌های فعال در صنعت شیرینی‌جات معمولاً نوسانات کمتری نسبت به بسیاری از گروه‌های بورسی تجربه می‌کنند. همین ویژگی باعث‌شده این نمادها در دوره‌های پریسک بازار، نقش پناهگاه امن سرمایه‌گذاران را ایفا کنند و بیشتر موردتوجه سرمایه‌گذارانی با رویکرد محافظه‌کارانه قرار گیرند. آینده این صنعت را می‌توان در قالب سه سناریو ترسیم کرد: در سناریوی خوش‌بینانه، ثبات اقتصادی و تسهیل صادرات به رشد سودآوری منجر می‌شود؛ در سناریوی میانه، شرایطی تلادوم می‌یابد و صنعت در مسیر آرام حرکت می‌کند؛ و در سناریوی بدبینانه، افزایش هزینه‌ها و کاهش تقاضا می‌تواند این صنعت را با چالش جدی مواجه کند.

سیاست‌گذاران در چهارراه تصمیم

نقش سیاست‌گذاران در آینده این صنعت حیاتی است. ثبات در مقررات، کاهش مداخلات دستوری و حمایت همدند از صادرات از مهمترین مسیر رشد را هموار کند؛ در صورت اتخاذسیاست‌های درست، صنعت شیرینی‌جات می‌تواند به یکی از پیشران‌های صادرات غیرنفتی کشور تبدیل شود؛ در نهایت، صنعت شیرینی و شکلات در بازار سرمایه ایران، منتهی آرام اما استراتژیک است. این صنعت نه ستاره پرزرق‌وبرق بورس است و نه بخشی حاشیه‌ای. برای سرمایه‌گذاران حرفه‌ای، سهام.

سازمان ملل متحد
از گزارش، اثر شوک‌های سیاسی
و اقتصادی بر حمل‌ونقل دریایی
طی سال ۲۰۲۵
میلادی را بررسی کرد.

تَب و تَاب بامدادی در ایران

عرفان حمیدی – با توجه به شرایط ویژه این دوره جام جهانی از حیث برگزاری بازی‌ها در سه کشور و با شرایط زمانی متفاوت، فیفا برنامه و ساعت دقیق بازی‌های جام جهانی ۲۰۲۶ را در مراسمی مجزا از مراسم قرعه‌کشی اصلی و ۲۴ ساعت پس از قرعه‌کشی اعلام کرد.

در مراسم ویژه تعیین زمان بازی‌های جام جهانی که در حضور رئیس فیفا و اسطورهایی چون رونالدو نازاریو، توتی، الکسی لالاس و هریستو استویچکف برگزار شد، برنامه بازی‌های ایران نیز اعلام شد. طبق این برنامه تنها یک بازی ایران یعنی بازی دوم با بلژیک در ورزشگاه سوفا‎ی لس‌آنجلس، در ساعت مناسب برای مردم ایران برگزار خواهد شد و دو بازی دیگر در بامداد برگزار می‌شوند. ایران ابتدا ساعت ۴:۳۰ بامداد ۲۶ خرداد به مصاف نیوزیلند می‌رود، سپس در ساعت ۲۲:۳۰ روز ۳۱ خرداد با بلژیک دیدار می‌کند و در سومین بازی خود ساعت ۶:۳۰ روز ۶ تیر، به مصاف مصر خواهد رفت.

دو بازی بزرگ تیم ملی در گران‌ترین ورزشگاه جهان سفر یوزها به شهر ایرانی

با اعلام رسمی برنامه مسابقات جام جهانی ۲۰۲۶، تیم ملی فوتبال ایران دو دیدار نخست خود را در ورزشگاه مدرن و باشکوه سوفا‎ی لس‌آنجلس برگزار خواهد کرد؛ نخست مقابل نیوزیلند در ساعت ۴:۳۰ بامداد روز ۲۶ خرداد و سپس برابر بلژیک در ساعت ۲۲:۳۰ روز ۳۱ خرداد.

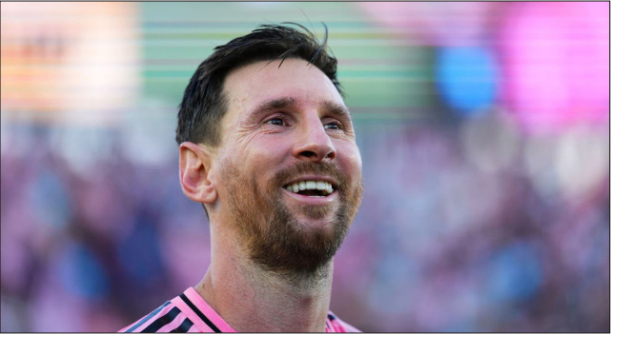
حضور بر تعداد ایرانی‌ها در شهر لس‌آنجلس– که یکی از بزرگ‌ترین جوامع ایرانی خارج از کشور را در خود جای داده است– می‌تواند به برگ برنده جدی تیم ملی تبدیل

می‌خواهند

بر کنارم کنند

افسانه مسی تکمیل شد

ساخت، این دو ستاره، پس از سال‌ها موفقیت در کنار کاپیتان آرژانتینی، آخرین جام دوران حرفه‌ای خود را با همان کسی لمس کردند که خاطره بهترین روزهای فوتبالی‌شان با او گره خورده است.

این قهرمانی تازه تنها یک سطر جدید در کارنامه مسی نیست؛ بلکه یادآور مسیری است که او را به پرافتخارترین فوتبالیست تاریخ تبدیل کرده، با ۴۷ جام در سطوح باشگاهی و ملی، مسی حالا فاصله خود با دنی آلوز (۴۲)، آندرس اینیستا (۳۸)، جرارد پیکه (۳۸) و ماکسول (۳۷) را بیش از پیش افزایش داده است. ستاره‌ای که حتی در ۳۸ سالگی هنوز با انگیزه‌ای جوانانه فوتبال بازی می‌کند و هر فصل، قطعه‌ای تازه به پازل افتخاراتش می‌افزاید.
در فوتبال باشگاهی، دوران طلایی او با بارسلونا رقم خورد؛ جایی که ۱۰ لالیگا، هفت کوپا لاری و هشت سوپرجام اسپانیا را تصاحب کرد. پس از آن، دو قهرمانی لیگ یک فرانسه و یک سوپرجام را در پاریس تجربه کرد و اکنون در اینتر میامی، با سه عنوان جدید – لیگزکاپ، سایورترز شیلد و قهرمانی MLS– نشان داده که تأثیرگذاری‌اش محدود به یک قاره یا یک لیگ نیست.در سطح بین‌المللی نیز کارنامه مسی همچنان بی‌رقیب است: چهار لیگ قهرمانان اروپا، سه جام باشگاه‌های جهان و سه سوپرجام اروپا، همگی با بارسلونا. اما نقطه اوج این فهرست، لباس آبی‌وسفید آرژانتین است؛ جام جهانی فراموش‌نشندی ۲۰۲۲، دو کوپا آمریکا، فینالیسیما، قهرمانی جهان زیر ۲۰ سال و طلای المپیک ۲۰۰۸. او که قراردادش را برای دو سال دیگر با میامی تمدید کرده، حالا چالش تازه‌ای پیش روی خود می‌بیند: کسب لیگ قهرمانان کوکتاکاف در سال ۲۰۲۶.افتخارات فردی مسی شاید بیش از هر چیز دیگری نشان دهد با چه بازیکنی طرفیم: هشت توپ طلا، هشت جایزه پی‌جیپی، ۹ عنوان بهترین بازیکن لالیگا، شش کفش طلای اروپا، شش عنوان آقای گل لیگ قهرمانان، سه جایزه بهترین بازیکن مرد فیفا، دو جایزه بهترین بازیکن اروپا، دو توپ طلای جام جهانی، دو عنوان بهترین بازیکن کوپا امهریکا، دو جایزه لاروس، یک گلدن بوی، یک براوو و چندین عنوان فردی دیگر. سال ۲۰۲۵ نیز سالی سرشار از رکوردهای تازه برای او بود.

سحر خیزان کافی نیست، استقلال مهاجم می‌خرد

با اینکه سعید سحرخیزان تا حدی بار گلزنی را در خط حمله استقلال به‌عنوان تک‌مهاجم به دوش کشیده اما این میزان گلزنی کافی نیست و ریکاردو سسایینتو در برنامه‌های خود برای تقویت استقلال در نیم‌فصل دوم روی جذب یک مهاجم گلزن که در کنار این بازیکن مسئولیت‌های گلزنی را به انجام برساند، می‌اندیشد و باید دید که آیا توفیقی در این راستا حاصل خواهد شد و استقلال موفق به جذب مهاجم جدید خواهد شد یا خیر؟!

استقلال در فصل جاری تا اینجا‌ی کار ۱۸مسابقه در لیگ برتر، جام حذفی، سوپرجام و لیگ قهرمانان آسیا انجام داده و حاصل این بازی‌ها به ثمر رساندن ۲۴گل بوده است. این آمار در نگاه نخست قابل قبول و حتی امیدوارکننده به نظر می‌رسد، اما بررسی دقیق‌تر نشان می‌دهد بخش قابل توجهی از این گل‌ها توسط وینگرها و هافبک‌ها به ثمر رسیده و نقش مهاجمان نوک – که در فوتبال امروز مهم‌ترین رکن گلزنی محسوب می‌شوند – چندان پررنگ نبوده است. همین نقطه ضعف جدی می‌تواند در ادامه فصل استقلال را دچار مشکل کند و مانع از رسیدن به اهداف بزرگ باشگاه شود.

وینگرها بار گلزنی را به دوش می‌کشند

۲۰۲۷ و مراسم افتتاحیه و رقابت‌های شنای المپیک ۲۰۲۸ لس‌آنجلس.

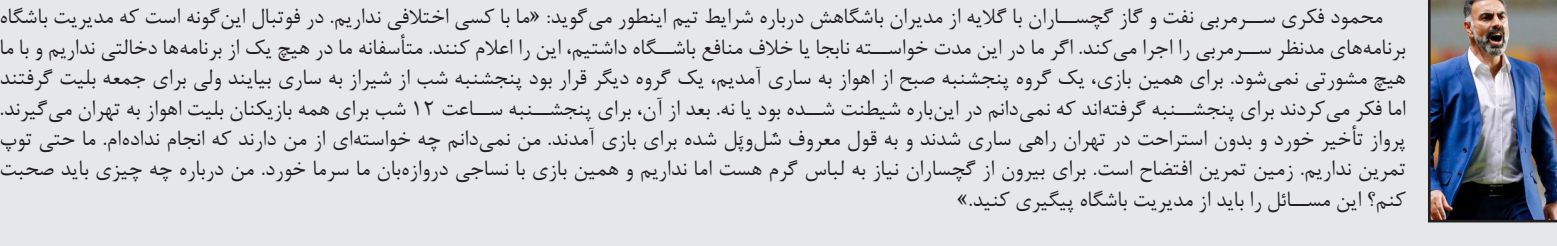
در جام جهانی پیش‌رو، علاوه بر مسابقات تیم ملی ایران، نخستین بازی آمریکا نیز در همین ورزشگاه برگزار خواهد شد؛ جایی که پانکی‌ها برابر پاراگوئه صف‌آرایی می‌کنند. همچنین دیدار سونیس با ناماینده پلی‌آف آ اروپا و بازی آمریکا با تیم پلی‌آف C اروپا در ورزشگاه سوفا‎ی انجام می‌شود. دو مسابقه مرحله یک‌شازن‌دهم نهایی و یک دیدار مرحله یک‌چهارم نهایی نیز در فهرست میزبانی این مجموعه قرار دارد. از لحاظ شرایط آب‌وهوایی نیز وضعیت برای تیم‌ها و تماشاگران بسیار مناسب است. شهر اینگل‌وود– محل قرارگیری ورزشگاه– در ماه‌های ژوئن و ژوئیه میانگین دمای ۲۱ تا ۲۴ درجه سانتی‌گراد دارد و میزان بارندگی در این دوره به‌شدت پایین است؛ تنها ۲ میلی‌متر در ژوئن و ۲ میلی‌متر در ژوئیه. این منطقه با ارتفاع ۴۵ متر از سطح دریا، شرایطی پایدار و استاندارد برای برگزاری مسابقات فراهم می‌کند. مهم‌ترین مزیت این ورزشگاه، ساختار کاملاً کنترل‌شده آن است. سقف ثابت، سیستم تهویه پیشرفته و پتل‌های قابل تنظیم در سقف و بدنه، باعث می‌شود گرما‎ی تابستانی لس‌آنجلس– که گاهی به بالای ۲۷ تا ۳۰ درجه می‌رسد– تأثیر چندانی بر بازیکنان و هواداران نداشته باشد. این ترکیب پیشرفته، فضای داخلی ورزشگاه سوفا‎ی را مشابه یک مجموعه سرپوشیده حرفه‌ای می‌کند و محیطی پایدار و دلپذیر برای تماشای مسابقات به‌وجود می‌آورد.

با همه این ویژگی‌ها، ورزشگاه سوفا‎ی نه‌تنها یک میزبان ایده‌آل برای ایران است، بلکه با توجه به جمعیت قابل‌توجه ایرانیان در لس‌آنجلس، می‌تواند به یکی از «برانی‌ترین» مقاصد جام جهانی تبدیل شود؛ جایی که تیم ملی قادر خواهد بود روی حمایت پرشور و گسترده هواداران خود حساب ویژه‌ای باز کند.

ملی‌پوشان چشم انتظار ایرانیان مقیم کانادا روز صعود در سیاتل؟

پس از دو مسابقه نخست در لس‌آنجلس، تیم ملی فوتبال ایران برای سومین و آخرین بازی مرحله گروهی جام جهانی ۲۰۲۶ راهی شمال‌غربی آمریکا خواهد شد؛ جایی که باید در ساعت ۶:۳۰ صبح روز شنبه ۶ تیر ۱۴۰۵ در ورزشگاه لومن فیلد سیاتل به مصاف مصر برود. ورزشگاهی که انتظار می‌رود در جریان جام جهانی با توجه به افزایش ظرفیت و شرایط میزبانی، حدود ۷۰ هزار تماشاگر را در خود جای دهد و یکی از شلوغ‌ترین میزبان‌های مسابقات این دوره باشد. این بازی برای هواداران ایرانی ساکن آمریکای شمالی اهمیت ویژه‌ای دارد. فاصله سیاتل تا شهر ونکوور در کانادا تنها سه ساعت با خودرو است و همین موضوع باعث می‌شود جمعیت قابل‌توجه ایرانیان مقیم ونکوور بتوانند به‌راحتی خود را به سیاتل برسانند و در حساس‌ترین بازی ایران در این مرحله از تیم ملی حمایت کنند. این در حالی است که بزرگ‌ترین جامعه مصری‌های آمریکا در ایالت نیویورک زندگی می‌کنند؛ جایی که حدود ۳۶۰۰ کیلومتر با سیاتل فاصله دارد و سفر به آن نسبت به هواداران ایرانی بسیار دشوارتر خواهد بود. بنابراین شرایط از نظر حضور هواداران در ورزشگاه، می‌تواند به سود ایران تمام شود.

لومن فیلد یکی از شناخته‌شده‌ترین ورزشگاه‌های چندمنظوره ایالات متحده است؛ مجموعه‌ای که در محله سودو (SoDo) شهر سیاتل واقع شده و همزمان میزبان سه تیم بزرگ ورزشی است: سیاتل سی‌هاوکس در لیگ NFL، سیاتل ساوندرز در لیگ MLS و سیاتل رین در لیگ حرفه‌ای زنان آمریکا (NWSL). ظرفیت این مجموعه برای مسابقات NFL ۶۸ هزار و ۲۴۰ نفر و برای اغلب بازی‌های MLS حدود ۲۷ هزار و ۷۰۰ نفر است، اما در تورنمنتهای بزرگ بین‌المللی معمولاً ظرفیت کامل و حتی توسعه‌یافته آن مورد استفاده قرار می‌گیرد. مجموعه لومن‌فیلد علاوه بر زمین مسابقه، شامل مرکز رویدادهای بزرگ سیاتل، سون موسیقی و هنرهای نمایشی واشینگتن (WaMu Theater)، پارکینگ‌های گسترده و سوله عمومی است. نزدیکی آن به مرکز شهر(کمتر از ۱۶ کیلومتر فاصله) باعث می‌شود دسترسی از طریق بزرگراه‌ها و خطوط متونع حمل‌ونقل عمومی بسیار آسان باشد. لومن‌فیلد پیش از جام جهانی نیز آزمون بزرگی را پشت سر گذاشته است. این ورزشگاه میزبان شش مسابقه از جام باشگاه‌های جهان ۲۰۲۵ بوده، سه بازی گروه B که شامل دیدارهای سیاتل ساوندرز می‌شد و سه مسابقه از گروه D. این رقابت‌ها فرصتی برای آزمایش زیرساخت‌ها و آمادسازی ورزشگاه برای جام جهانی بود. برای این تورنمنت، چمن هیبریدی موقت که در مؤسسه لیگ واشینگتن رشد کرده و توسط یک شرکت استرالیایی تولید شده بود، روی چمن مصنوعی دائمی ورزشگاه نصب شد. با وجود برنامه‌ریزی گسترده، کیفیت این چمن با انتقادهایی همراه بوده؛ از جمله لوئیس اتریکه، سرمربی پاری‌سن‌ژرمن که سطح زمین را «پیش از حد پرشی و خشک» توصیف کرد. سیاتل از نظر اقلیمی یکی از معتدل‌ترین شهرهای میزبان جام جهانی محسوب می‌شود. میانگین دمای هوادر ماه‌های ژوئن و ژوئیه بین ۱۶ تا ۱۹ درجه سانتی‌گراد است؛ آب‌وهوایی کاملاً مطلوب برای انجام مسابقات فوتبال. میزان بارش نیز در این دوره کاهش قابل‌توجهی پیدا می‌کند؛ ۶۶ میلی‌متر در ژوئن و ۲۹ میلی‌متر در ژوئیه. ارتفاع شهر تنها ۴ متر از سطح دریا است و برخلاف بسیاری از ورزشگاه‌های مرتفع در آمریکای شمالی، بازیکنان در سیاتل با چالش فشار هوا مواجه نخواهند شد. دمای روز در این مدت اغلب به حدود ۲۱ درجه سانتی‌گراد می‌رسد و تعداد روزهای بارانی محدود است. اگرچه سیاتل به‌خاطر آب‌وهوای آبری همیشگی‌اش مشهور است و شاید مقصد ایده‌آل علاقمندان به فوتبال تابستانی نباشد، اما برای انجام یک مسابقه فوتبال در سطح جهانی، شرایطی تقریباً ایده‌آل فراهم می‌کند؛ نه گرم‌ای آزاردهنده در گرگ است و نه ارتفاع، نه بارش شدید و نه رطوبت طاقت‌فرسا. همچنین برای یک بازی استاندارد، روان و باکیفیت مهباست و البته برای حضور پرشور هواداران ایرانی، که این‌بار از ونکوور و حتی دیگر شهرهای کانادا می‌توانند خود را به ورزشگاه برسانند.

محمود فکری سرمربی نفت و گاز گجساران با گلایه از مدیران باشگاهش درباره شرایط تیم اینطور می‌گوید: «ما با کسی اختلافی نداریم، در فوتبال این گونه است که مدیریت باشگاه برنامه‌های مدنظر سرمربی را اجرا می‌کند. اگر ما در این مدت خواسته نابجا یا خلاف منافع باشگاه داشتیم، این را اعلام کنند. متأسفانه ما در هیچ یک از برنامه‌ها دخالتی نداریم و با ما هیچ مشورتی نمی‌شود. برای همین بازی، یک گروه پنجشنبه صبح از اهواز به ساری آمدیم، یک گروه دیگر قرار بود پنجشنبه شب از شیراز به ساری بیایند ولی برای جمعه بلیت گرفتند اما فکر می‌کردند برای پنجشنبه گرفته‌اند که نمی‌دانم در این‌باره شیطنت شده بود یا نه. بعد از آن، برای پنجشنبه ساعت ۱۲ شب برای همه بازیکنان بلیت اهواز به تهران می‌گیرند. تا آخر بازی خورد و بدون استراحت در تهران راهی ساری شدند و به قول معروف شلوپل شده برای بازی آمدند. من نمی‌دانم چه خواسته‌ای از من دارند که انجام ندهادم. ما حتی توپ تمرین نداریم، زمین تمرین افتضاح است. برای بیرون از گجساران نیاز به لباس گرم هست اما نداریم و همین بازی با نساجی دروازه‌بان ما سرما خورد. من درباره چه چیزی باید صحبت کنم؟ این مسائل را باید از مدیریت باشگاه پیگیری کنید.»

بیش از ۳۰ بازیکن در فهرست اولیه

بعد از تشکیل دپارتمان آنالیز و استعدادیابی در باشگاه پرسپولیس و حضور فرزاد حبیب‌اللهی در سمت آنالیزور این دپارتمان که ظاهراً به خواسته و پیشنهاد محسن خلیلی صورت گرفته روند و پروسه نقل و انتقالات در این باشگاه کلاً تغییر کرده و وارد فاز متفاوتی شده است. باشگاه پرسپولیس سعی کرده با تشکیل این دپارتمان و ترسیم خط مشی تازه حواشی و شایعات مربوط به جذب بازیکن جدید را تا حد زیادی کاهش داده و البته پروسه رسیدن به گزینه‌های هدف به شکل کاملاً اصولی دنبال شده.

در شرایطی که از ابتدای حضور اوسمار در کادر

فنی بحث تقویت تیم در نقل و انتقالات زمستانی باز شده و بعضاً اخباری درباره لیست مایحتاج او برای نیم فصل دوم منتشر شده اما مدیران باشگاه پرسپولیس اصرار داشتند که کلید این حرکت بعد از دربی زده شود. با این حال در شرایطی که همچنان گفته می‌شود اوسمار فهرستی به باشگاه ن داده اما از سوی دیگر شنیده شده طی روزهای اخیر جلسات متعددی بین مدیران باشگاه پرسپولیس و اوسمار برگزار شده و طرفین به جمع‌بندی ابتدایی برای جذب نفرات مدنظر و تقویت تیم، دست یافته‌اند.

سرمربی برزیلی در فاز ابتدایی پستی‌هایی که این تیم نیازمند تقویت در آن است را به باشگاه اعلام کرده و شرایط و خصوصیات نفرات مدنظر خود را نیز اعلام کرده است. در کنار آن، نام برخی بازیکنان که عمده آن خارجی هستند نیز به اطلاع باشگاه رسیده است. باشگاه پرسپولیس نیز که بعد از تغییرات صورت گرفته مدیریتی، چارت ویژه‌ای را شکل داده، با معاونت ورزشی و همچنین تیم آنالیز و مدیریت اسکاتینگ به دنبال بررسی و آنالیز نفرات پرتمداری هستند که در فاز ابتدایی شرایط حضور در این باشگاه را دارند. بر این اساس این‌ها ضمن بررسی کامل لیگ برتر و دسته پایین‌تر، همچنین پیشنهادات مدیربرنامه‌های مختلف را نیز دریافت کرده و این پروسه همچنان ادامه دارد.

در حال حاضر بیش از ۳۰ بازیکن از تیم‌های مختلف و البته نفرات خارجی برای بررسی کامل و آنالیز در اختیار این باشگاه قرار گرفته که به طور شباه‌ررزی مورد تحقیق آنها قرار می‌گیرد.

موضوع مهم تر نیز این است که باشگاه پرسپولیس به واسطه شرایط سنی تیم، در برنامه خاص نقل و انتقالاتی خود جذب بازیکنان جوان را در اولویت اصلی و اولیه خود قرار داده و به جوانگرایی و پایین آوردن سن اسکواد خود تکیه کرده است. در این لیست می‌توان گفت بجز پست دروازه‌بانی و وینگر در تمامی پست‌های دیگر این باشگاه گزینه در اختیار گرفته و به دنبال بررسی شرایط و مذاکره نهایی خواهد بود.

سحر خیزان کافی نیست، استقلال مهاجم می‌خرد

بکشد. سحرخیزان تلاش زیادی کرده، دوندگی بالایی دارد و تا حدودی پیشرفت کرده، اما هنوز نمی‌توان او را مهاجمی دانست که با تکیه بسر توانایی‌اش نگرانی خط حمله استقلال برطرف شود. فقط زمانی می‌توان از او انتظار یک مهاجم محوری و واقعی را داشت که روند فعلی‌اش را ارتقا و تعداد گل‌هایش به شکل چشمگیری افزایش دهد.

نازون، جنیو و آزادی؛ مهاجمانی در حسرت گلزنی

بازیکنانی همچون داکتر نازون، موسی جنیو و محمدرضا آزادی نیز نتوانسته‌اند

انتظارات را برآورده کنند. نازون تاکنون گلی برای استقلال زده و در فرم خوبی قرار

ندارد. جنیو هم علیرغم تلاش‌هایش در خلق موقعیت و بازسازی، مهاجمی گلزن و

تمام‌کننده نشان نداده است. آزادی نیز عملکردی ضعیف‌تر از سایر مهاجمان داشته

و عملاً نتوانسته جایگاهی ثابت در ترکیب به دست آورد. این‌ عملکرد نه‌چندان

مطلوب خط حمله سبب شده استقلال بیش از حد به وینگرها و هافبک‌ها وابسته

باشد؛ مسئله‌ای که در ادامه فصل می‌تواند خطرناک باشد، زیرا در فوتبال حرفه‌ای

تیمی که مهاجمانش ستون فقرات گلزنی‌اش نباشند، در حساس‌ترین زمان‌ها با

کمبود گل مواجه می‌شود.

ورزش

روزنامهٔ «مذاقتصاد»

شنبه ۲۲ فروردین ۱۴۰۵ه‍.ش | شماره ۸۹۰ www.marzeghtesad.ir

▼ مهدی‌زاده: هاشم‌نژاد به‌دنبال پناhtی گرفتن بود

محمدرضا مهدی‌زاده مدافع استقلال خوزستان درباره تساو‎ی بدون گل تیمش مقابل تراکتور در تبریز می‌گوید: «می‌دانستم بازی سختی داریم و تراکتور تیمی است که بازیکنان باکیفیتی دارد. ما بعد از شکست برابر گل‌گهر با هم صحبت کردیم و همقسم شدیم تا در بازی با تراکتور امتیاز بگیریم و خوشحالم که دست خالی از تبریز برنگشتم. شاید با توجه به وضعیتی که قبل از این بازی داشتیم، خیلی‌ها پیش‌بینی می‌کردند به تراکتور بیا‎یم ولی می‌دانستم از این بازی چه می‌خواهیم و چگونه باید برابر آنها بازی کنیم. تیم ما در این بازی مستحق امتیاز گرفتن بود.» او درباره صحنه جنجالی این بازی و اینکه تراکتوری‌ها معتقد به پناhtی بودند این‌طور می‌گوید: «می‌دانستم که هاشم‌نژاد می‌خواهد پناhtی بگیرد و در آن صحنه پاپم را ثابت نگه داشتم. هدفم این نبود که پای هاشم‌نژاد را بزنم و فکر می‌کنم او قصد داشت پایش را به پای من گیر بدهد و پناhtی بگیرد. داور هم می‌توانست پناhtی بگیرد و هم می‌توانست نگیرد، ولی من قصدی برای خطا کردن نداشتم. در مورد آن صحنه خودم نمی‌توانم نظری قاطع داشته باشم که کارشناسان این تیم به پناhtی شدید بازیکنان و کادرفنی هاشم‌نژاد بسا مدافع حریف اظهار داشت: «صحنه‌ای در بازی اتفاق افتاد که ما به نظر ما و هم به نظر اکثر کارشناسان پناhtی بود. با توجه به وجود VAR، پناhtی اعلام نشدن این صحنه جان تعجب و سؤال داشت. ما اعتراض رسمی‌مان را به فدراسیون ارسال کردیم و امیدوارم پاسخ مناسبی در این زمینه بگیرد. باوجود VAR واقعا پذیرفتن اشتباهات داوری سخت است، چون در سرنویشت تیم‌ها تأثیرگذار است. این اتفاق در این فصل در چند مورد برای ما رخ داده است. ما قبلاً هم اعتراض‌مان را به فدراسیون ارسال کردیم، ولی پاسخی نگرفتیم، امیدواریم این بار پاسخ مناسب دریافت کنیم. اسکوچیچ هم خیلی از اشتباهات داوری ناراحت است.»

او درباره صحبت‌های تند محمدرضا نوزوی مالک این باشگاه علیه داوری بازی‌های تیمش و احضار او به کمیته اخلاق هم گفت: «من نمی‌دانم دلیل احضار آقای نوزوی چیست. او هم نسبت به وضعیت موجود داوری معترض است و فقط می‌خواهد حق باشگاه تراکتور ضایع نشود. ضمن اینکه در چارت رسمی باشگاه، مالکیت با هلدینگ است و نمی‌دانم با این شرایط آیا اصلاً امکان احضار نوزوی وجود دارد یا خیر. نوزوی فردی فعال در فوتبال نیست و نمی‌دانم اصلاً امکان احضار او وجود دارد.»

مظفری‌زاده درباره اینکه چند ماه پیش هم نوزوی بابت اظهارتش به کمیته اخلاق دعوت شده بود اما نرفت، آیا این بار به جلسه کمیته اخلاق خواهد رفت یا نه، گفت: «منی‌دانم، قطعاً خودش تصمیم می‌گیرد، ما در چارت باشگاه تراکتور مدیرعامل و هیأت مدیره داریم و مجموعه مدیریتی باشگاه کاملاً مشخص است. درست است آقای نوزوی ما را حمایت می‌کند، ولی ارتباطی که باعث شود کمیته اخلاق او را احضار کند، نمی‌بینم. به همین خاطر اظهارنظر نمی‌کنم.»

▼ برنامه‌ریزی برای پارالمپیک ۲۰۲۲

سعید سلگی ستخگی کاروان ایران اعزامی به بازی‌های پارآسیایی جوانان نیز در خصوص آینده‌نگری برای ورزشکاران نخبه و مدال‌آور بازی‌های آسیایی ۲۰۲۵ جوانان در دبی معتقد است: «با حمایت جدی، مدال‌آوران این دوره می‌توانند به پشتوانه کاروان ایران در پارالمپیک ۲۰۲۲ تبدیل شوند. برنامه‌سازی از طریق بازی‌های پارآسیایی جوانان انجام می‌شود و در دوره گذشته هم این‌گونه بود. نگاه اصلی ما در این بازی‌ها برای پارالمپیک ۲۰۲۲ و بازی‌های پارآسیایی ۲۰۳۰ است. آیین‌نامه تیم‌های ملی B را داریم و ورزشکاران بعد از این دوره حمایت می‌شوند و اردوهای متمرکز را برای آنان خواهیم گذاشت.»

سلگی در خصوص اردوهای برگزار شده در یک سال اخیر قبل از اعزام به دبی می‌گوید: «در یک سال گذشته روند آمادسازی شروع شده و اردوها نیز در جریان بوده. این اردوها بسا نگاه کمی برگزار شد البته ما ورودی‌های برای رشته‌های رکوردی تعریف می‌کنیم تا ورزشکاران در انتخابی‌ها حضور پیدا کنند. بعد از انتخابی ۲ نفر برتر را به اردو فراخواندیم تا آماده اعزام به دبی شوند. در یک سال گذشته ۱۸۳ اردو آماده‌سازی را برگزار کردیم. البته تغییر میزبان نیز تأثیر زیادی در رشته‌ها داشت و ما جود و دوچرخه‌سواری را از دست دادیم.» سلگی در خصوص رکوردشکنی احتمالی جوانان ایران تأکید دارد: «کوردها را بررسی کردیم و شرایط رکوردی خوبی داریم اما این قطعی نیست زیرا اطلاعات دقیقی از رقیبان نداریم.»

صاحب امتیاز: موسسه مطبوعاتی دانش پیام بامداد نوبن

مدیر مسئول: ابوالفضل حمیدی

چاپ: جام جم

آدرس: تهران، بلوار مرداران، خیابان البرز ، البرزیکم، پلاک ۶

تلفن: ۰۲۱-۴۹۱۰۵۰۰۰

گستره توزیع : سراسری

شرکت توزیع : نشر گستر

بار جنگ بر دوش اقتصاد

مر تفضی اکبری –تهاجم اسرائیل و آمریکا به خاک کشور، پیامدهایی فراتر از میدان جنگ داشته و آثار این جنگ بر شاخص‌های اقتصادی منعکس خواهد شد.

برنامه توسعه ملل متحد و خیرگزاری رویتز در دو گزارش جداگانه به بررسی نتایج اقتصادی این تنش نظامی پرداخته‌اند. بر اساس گزارش سازمان ملل، سه پیامد اصلی این جنگ برای اقتصاد ایران شامل انقباض شدید اقتصادی، افزایش محسوس فقر و عقبگرد در شاخص‌های توسعه انسانی است. این گزارش پیش‌بینی می‌کند که رشد واقعی تولید ناخالص داخلی ایران در مقایسه با سناریوی بدون جنگ ممکن است بین ۸.۸ تا ۱۰.۴ واحد درصد کاهش یابد. در چنین شرایطی فشار بر معیشت خانوارها نیز افزایش پیدا کرده است. در همین حال، گزارش رویتز نیز نشان می‌دهد که حتی با وجود دستیابی ایران به یک پیروزی راهبردی و سیاسی در جنگ، شاخص‌های مهم اقتصادی از جمله تورم، بیکاری و فقر در وضعیت نامطلوب‌تری قرار گرفته‌اند و اقتصاد کشور با چالش‌های جدی‌تری روبه‌رو شده است.

بار جنگ بر دوش اقتصاد

پس از تهاجم اسرائیل و آمریکا به ایران در اسفندماه سال گذشته، اقتصاد کشور لاجرم با پیامدهایی در زمینه اقتصادی مواجه می‌شود. پیش از این «دنیای اقتصاد» به این پیامدها پرداخته بود. برنامه توسعه ملل متحد نیز (United Nations Development Programme (UNDP)) در گزارشی به تاریخ ۳۱ مارس ۲۰۲۶ و با عنوان «تشدید درگیری نظامی در خاورمیانه: آثار اقتصادی و توسعه انسانی در جمهوری اسلامی ایران» به این موضوع پرداخته است. این گزارش هشدار می‌دهد که تشدید درگیری نظامی در خاورمیانه تهدیدی جدی برای اقتصاد و مسیر توسعه انسانی ایران ایجاد کرده است. به گفته این نهاد، درگیری‌ها به زیرساخت‌های انرژی و مسیرهای اصلی تجارت دریایی آسیب رسانده است. در نخستین مرحله بحران، قیمت جهانی نفت بیش از ۳۰ درصد افزایش یافت؛ جهشی که به سرعت فشارهای تورمی را تشدید و هزینه واردات را بالا برد. این شوک‌ها در حالی بر اقتصاد ایران وارد شده که کشور پیش‌تر نیز با بی‌ثباتی اقتصاد کلان، کاهش قدرت خرید خانوارها و پیامدهای تحریم‌ها مواجه بوده است. بر اساس این گزارش، تولید ناخالص داخلی سرانه ایران از بیش از ۸ هزار دلار در سال ۲۰۱۲ به حدود ۵ هزار دلار در سال ۲۰۲۴ کاهش یافته است؛ روندی که نشان‌دهنده افت طولانی‌مدت سطح زندگی است. این گزارش به سه پیامد انقباض شدید اقتصادی، افزایش محسوس فقر و عقبگرد در توسعه انسانی در نتیجه جنگ می‌پردازد.

انقباض شدید اقتصادی

گزارش یادشده یکی از مهم‌ترین پیامدهای تشدید درگیری نظامی را انقباض شدید اقتصادی در ایران می‌داند. بر اساس شبیه‌سازی‌های این نهاد، رشد واقعی تولید ناخالص داخلی در مقایسه با سناریوی بدون جنگ ممکن است بین ۸.۸ تا ۱۰.۴ واحد درصد کاهش یابد. این افت عمدتا ناشی از اختلال در زیرساخت‌های انرژی، کاهش فعالیت‌های تجاری و محدود شدن فعالیت اقتصادی در داخل کشور است؛ روندی که به‌طور مستقیم درآمد خانوارها را کاهش می‌دهد و نااطمینانی اقتصادی را در کوتاه‌مدت افزایش می‌دهد. این تحولات در شرایطی رخ می‌دهد که اقتصاد ایران پیش از این نیز با

انقلاب خاموش تتفلیکس

موضوع جنجال بزرگی در محافل سینمایی به وجود آورد . فعالان صنفی آن را نقطه بی‌بازگشت می‌نامند. درحالی‌که و رسانه‌های معتبر دنیا به این موضوع پرداختند. شرایط ادغام‌های رسانه‌ای در دهه‌های اخیر کم نبوده‌اند ولی آنچه فروش این کمپانی به سمت‌وسویی پیش رفته که نه‌تنها امروز رخ داده، فراتر از یک قرارداد تجاری است. این معامله تتفلیکس در روزهای اخیر اقدام به خریداری کمپانی صنعت سرگرمی بلکه ساختار قدرت در هالیوود و حتی برادران وارنر با مبلغ بیش از ۸۲میلیارد دلار کرده و این آینسده سینمای جهان را زیرورو می‌کند و بسیاری از قرار می‌دهد که از اساس ضد سینما شناخته می‌شود.

نابرابری می‌انجامد. تخریب سرمایه می‌تواند اشتغال و معیشت را تضعیف کند و همزمان تورم بالا، که پیش از این نیز در اقتصاد ایران وجود داشته و با افزایش قیمت انرژی و افت ارزش ارز تشدید شده، قدرت خرید خانوارهای فقیر را بیشتر کاهش می‌دهد. از سوی دیگر، جاه‌جایی جمعیت نیز فرصت‌های درآمدی را محدودتر و سطح آسیب‌پذیری را افزایش می‌دهد. به گفته UNDP، تشدید درگیری تاکنون موجب جاه‌جایی گسترده جمعیت شده و بین ۱،۹ تا ۳،۲میلیون نفر، معادل حدود ۶۰۰ هزار تا یک‌میلیون خانوار، در مناطق آسیب‌دیده آواره شده‌اند. در مجموع نیز حدود ۶۰میلیون نفر به‌طور مستقیم تحت تاثیر این شرایط قرار گرفته‌اند و اختلال در خدمات اساسی مانند سلامت، آموزش، آب و فاضلاب گسترش یافته است.

برآوردهای این نهاد نشان می‌دهد که بسته به شدت شوک اقتصادی ناشی از درگیری، تعداد افرادی که با درآمد کمتر از ۳ دلار در روز زندگی می‌کنند ممکن است بین ۲۵۷ تا ۳۰۴ هزار نفر افزایش یابد. این افزایش به معنای رشد ۰،۳۳ واحد درصدی در سهم جمعیتی فقر شدید است. با این حال، گزارش تاکید می‌کند که این شاخص تنها بخشی از تصویر فقر را نشان می‌دهد. برای کشوری مانند ایران که در گروه کشورهای با درآمد متوسط رو به بالا قرار دارد، افزایش جمعیت در آستانه فقر یا در محدوده آسیب‌پذیری اهمیت بیشتری دارد. به همین دلیل در ادامه گزارش از خط فقر ۸،۳۰ دلار در روز بر حسب PPP سال ۲۰۲۱ استفاده شده است؛ شاخصی که به گفته گزارش برای ایران مناسب‌تر و به خط فقر داخلی نیز نزدیک‌تر است.

بر اساس این معیار، در سال ۲۰۲۳ حدود ۳۲،۷میلیون نفر، یعنی ۳۶،۳ درصد جمعیت، زیر خط فقر قرار داشته‌اند؛ در حالی که این رقم در سال قبل حدود ۳۵میلیون نفر بوده و پیش از تشدید درگیری نشانه‌هایی از بهبود مشاهده می‌شد. اکنون UNDP برآورد می‌کند که تعداد افراد زیر این خط فقر ممکن است بین ۳،۵ تا ۴،۱میلیون نفر افزایش یابد؛ افزایشی که می‌تواند ۳،۹ تا ۴،۶ درصد دیگر از جمعیت را به زیر خط فقر بکشدان و نرخ کلی فقر را تا حدود ۴۱ درصد بالا ببرد. گزارش همچنین هشدار می‌دهد که جاه‌جایی جمعیت، آسیب به مسکن و اختلال در خدمات پایه، به‌ویژه در مناطق شهری، ممکن است خانوارهای نزدیک‌فقر را نیز به زیر خط فقر سوق دهد. در همین حال، افزایش قیمت غذا و انرژی که اثر پس‌رونده دارد، فشار بیشتری بر کارگران غیررسمی، خانوارهای ز سرپرست، پناهندگان و جمعیت روستایی وارد خواهد کرد.

عقبگرد در توسعه انسانی

گزارش برنامه توسعه ملل متحد هشدار می‌دهد که سومین پیامد فاجعه‌بار درگیری‌های اخیر، عقب‌گرد معنادار در شاخص توسعه انسانی ایران است. درحالی‌که شاخص توسعه انسانی ایران در سال ۲۰۲۳ به رقم ۰،۷۹۹ رسیده بود و کشور را در گروه توسعه انسانی بالا قرار می‌داد، اکنون شبیه‌سازی‌ها از احتمال افت ۰،۴۷ تا ۰،۵۶ واحد درصدی این شاخص خبرمی‌دهند؛ افتی که به معنای نابودی یک تا یک‌ونیم سال تلاش و پیشرفت در این حوزه است. این گزارش، کاهش درآمد ملی سرانه، اختلال در نظام آموزشی و افزایش مرگ‌ومیر را از عوامل اصلی این عقب‌نشینی می‌داند. همچنین تاکید شده است که تخریب‌های محیط‌زیستی ناشی از آتش‌سوزی‌ها و آلودگی به مراکز صنعتی، با تهدید امنیت غذایی، معیشت بلندمدت جوامع را به مخاطره انداخته است. در این میان، ۲۹ درصد از شاغلان که در بخش غیررسمی فعالیت می‌کنند، به دلیل وابستگی معیشت به ثبات فعالیت‌های اقتصادی، بیشترین آسیب را از این اختلالات می‌بینند.

نظام سلامت ایران با اختصاص ۶ درصد از تولید ناخالص داخلی و تراکم ۱،۸ پزشک به ازای هر هزار نفر، اکنون تحت فشار شدید ناشی از افزایش تلفات قرار دارد. همزمان، تورم غذایی که پیش‌بینی می‌شود در سال ۲۰۲۵ به ۵۷،۹ درصد برسد، رفاه خانوارهای کم‌درآمد را که بخش عمده درآمد خود را صرف خوراک می‌کنند، به‌شدت تهدید می‌کند. آمارها حاکی از جراحی‌های عمیق انسانی است: دست‌کم ۱۹۰۰ کشته، از جمله زنان و کودکان، و بیش از ۲۴۵۰۰ زخمی بر اثر حملات گزارش شده است. ویرانی مدارس، بیمارستان‌ها و جاه‌جایی گسترده جمعیت، در کنار اختلال در زنجیره‌های تامین کالا، نه‌تنها قدرت خرید مردم را فرسوده کرده، بلکه توان سازگاری خانواده‌ها با بحران را نیز به حداقل رسانده است. این شوک‌های پی‌درپی،میلیون‌ها ایرانی را با آسیب‌پذیری‌های ساختاری و کاهش بی‌سابقه کیفیت زندگی مواجه ساخته است.

آثار بر آموزش و سرمایه انسانی

گزارش‌های سازمان ملل نشان می‌دهد تشدید درگیری‌ها با آسیب به زیرساخت‌های آموزشی و ناامنی برای دانش‌آموزان و معلمان، روند آموزش در ایران را مختل کرده است. به گفته دفتر هماهنگی امور بشردوستانه سازمان ملل، بیش از ۶۰ مدرسه آسیب دیده یا ویران شده‌اند و در جریان حملات بیش از ۲۰۰ کودک کشته شده‌اند و شمار بیشتری نیز زخمی شده‌اند. تعطیلی موقت مدارس در مناطق آسیب‌دیده نیز باعث وقفه در آموزش شده و خطر افزایش غیبت از مدرسه یا عقب‌ماندگی تحصیلی را بالا برده است.

گزارش تاکید می‌کند که چنین اختلال‌هایی می‌تواند پیامدهای بلندمدتی برای سرمایه انسانی کشور داشته باشد. بر اساس داده‌های پروژه سرمایه انسانی بانک جهانی، کودکان در ایران به‌طور متوسط می‌توانند انتظار حدود ۱۱،۲۹ سال تحصیل داشته باشند، اما از نظر یادگیری واقعی این مدت تنها معادل ۸،۰۶ سال تحصیل تعدیل‌شده برحسب یادگیری است. این شکاف میان سال‌های حضور در مدرسه و کیفیت یادگیری نشان می‌دهد که وقفه‌های آموزشی ناشی از درگیری می‌تواند این فاصله را بیشتر کرده و در بلندمدت بر مهارت‌آموزی و بهره‌وری نیروی کار اثر منفی بگذارد.

براساس جزئیات مدل مورد استفاده، شوک ناشی از درگیری از سه مسیر اصلی به اقتصاد منتقل می‌شود: اختلال در تجارت، کاهش بهره‌وری و تخریب سرمایه. به گفته تحلیلگران، تشدید درگیری نظامی تنها به خسارت انسانی فوری محدود نمی‌شود، بلکه با شکنندگی‌های موجود اقتصاد کلان، تورم بالا و فشار تحریم‌ها ترکیب می‌شود و می‌تواند زیان‌های گسترده‌ای در توسعه انسانی ایجاد کند. شبیه‌سازی‌های انجام‌شده بر پایه یک سناریوی شوک ۲۸ روزه نشان می‌دهد اختلالی با افت شدید رشد، افزایش قابل‌توجه فقر و عقب‌گرد محسوس در شاخص‌های توسعه انسانی روبه‌رو می‌شود. گزارش هشدار می‌دهد در صورت ادامه درگیری‌ها، فشار بر درآمدها، قیمت‌ها، معیشت و دسترسی به خدمات اساسی به‌ویژه برای خانوارها و شاغلان آسیب‌پذیر تشدید خواهد شد.

عکس نوشت

کارتون

❖ افراط و تفریط سیاستگذار مسکن

سیاستگذار مسکن در ایران طی دهه‌های گذشته، تقریبا همه طرح‌ها و برنامه‌های «تامین مسکن» را در «مسکن ملکی» خلاصه کرد که البته آن را هم عمدتا در قالب «مسکن‌سازی دولتی» به اجرا درآورد؛ هرچند در برخی دوره‌ها از جمله اواسط دهه ۹۰، سیاست «وام ویژه خرید خانه اول» در قالب دیگری غیراز مسکن دولتی، پیاده شد اما خیلی زود «تورم بالای مسکن» و «تغییر دولت»، آن را قربانی کرد، با این‌حال «تجربه کشورهای مختلف در برنامه‌ریزی برای بخش مسکن» نشان می‌دهد، «رقه مستنکن خانوارها لزوماً از راه «مسکن‌ملکی» اتفاق نمی‌افتد.

بررسی‌های «دنیای‌اقتصاد» از چگونگی «تامین مسکن در استطلاعات» برای مستاجرها براساس شیوه‌هایی افراطی و تفریطی در جهان حاکی است؛ کشورهایی که سیاست‌های اقتصادی و تصمیمات ویژه بازار مسکن و ساختمان در آنها، به شکل مطلق از «مسکن ملکی» حمایت می‌کند، بازار اجاره‌نشینی در آنجا از دو محل خسارت می‌بیند؛ یکی «خلأ شیوه‌ای موفق تامین تامین پارانه اجاره‌نشینی ویژه دک‌های یک تا ۳ و تسهیلات حمایتی ویژه مستاجرها به شکل عرضه مسکن اجاره‌ای انبوه» و دیگری «از جذابیت افتادن بازار اجاره‌جاری نزد سرمایه‌گذاران ملکی.» کشورهایی هم که در موضوع «حمایت از بازار اجاره و مستاجرها»، به‌رغم «تعادل سیاستی در مسکن ملکی و مسکن اجاره‌ای»، دچار افراط شده‌اند مداخله گسترده در بازار اجاره با تعیین نرخ مجاز رشد اجاره‌ها- بازم مثل کشورهای دسته اول، «علیه مستاجرها» کار انجام داده‌اند، نه به نفع آنها.

تفریط دولتها در تامین مسکن مستاجرها، ظاهر عوام‌پسندی دارد، خاندانشدن مستاجرها، اما از آنجا که دک‌های پایین درآمدی، نمی‌توانند شرایط لازم برای پرداخت بهای خرید را پیدا کنند، از امتیازهای مسکن ملکی جا می‌مانند در حالت دوم نیز «سناخله در سازوکار بازار اجاره» به‌فراز موجرها از اجاره‌داری می‌انجامد و نتیجاش، داغ‌ترشدن بازار برای مستاجرها از محل رشدهای بیشتر اجاره‌ها خواهد بود.

برخی کشورهای اروپایی از مسکن اجاره‌ای حمایت می‌کنند اما برخی از همین کشورهای سیاست‌های تفریطی دارند. در آمریکا اما اگرچه عمده تسهیلات و مشقو‌ها بر «مسکن ملکی» متمرکز است اما ترکیب این سیاست با سیاست‌های مالیاتی از جمله «مالیات سالانه»، راه عرضه خانه‌هایی را که با نیت سرمایه‌گذاری ملکی به پشتوانه «وام‌های خرید با پوشش بالا» و «معافیت‌های مالیاتی مرتبط با تسهیلات مسکن»، خریداری می‌شود به سمت بازار اجاره‌جاری، هموار کرده است. نه اینکه، خانه‌های دوم و چندم افراد در بازار ملک منجمد شود. در ایران، سیاست مسکن، مسیر تفریط در تامین مسکن مستاجرها را طی کرده‌است. مسکن‌سازی دولتی به نیت خاندانشدن مستاجرها، در شرایطی که عمده مستاجرها در سال‌های اخیر قدرت پس‌انداز را از دست‌دادند و امکان خرید مسکن‌های دولتی‌سناز را ندارند. تجربه کشورهای مختلف در این‌باره نشان می‌دهد؛ سیاست پهنه «تامین امنیت مسکن بدون نیاز به مالکیت» مستلزم «تورم عمومی پایین»، «دهها سرمایه‌گذاری دولت در عرضه مسکن‌حمایتی»، «پرهیز از دخالت در اجاره‌های واحدهای غیرمسکن حمایتی» و «سیاست‌های درست مالیاتی» است.

تغییر از مالکیت به اجاره‌جاری در ایالات‌متحده، رویات غالب درباره خاندانشدن سال‌هاست با این فرض شکل گرفته که مالکیت خانه مهم‌ترین مسیر ساختن ثروت خانوارهاست. سیاستگذاران آمریکایی تقریبا یک قرن است که به‌طور مستقیم و غیرمستقیم مردم را به خرید خانه تشویق کرده‌اند؛ از یارانه‌های مالیاتی گرفته تا سازوکارهای اعتباری آسان‌تر، اما تحلیل‌های اقتصادی اخیر، از جمله دیدگاه دو کارشناس در یک موسسه تحقیقات سیاستگذاری اقتصادی، نشان می‌دهد این تصویر سادسازی شده‌است و مالکیت خانه همیشه بهترین مسیر سرمایه‌گذاری نیست؛ در واقع ترویج مالکیت خانه به‌عنوان یک «استراتژی ثروت‌سازی» می‌تواند باعث هدایت میلیون‌ها نفر به تصمیمی‌اشود که ریسک مالی بالایی دارد. تجربه چند کشور اروپایی نشان می‌دهد؛ رویکردی متفاوت یعنی ایجاد بازار اجاره قوی و قابل‌اعتماد نیز می‌تواند امنیت و رفاه خانوارها را تامین کند، بدون اینکه ضرورتا سهم مالکیت بالا باشد.

کشورهایی مثل آلمان، اتریش، هلند، سوئیس و برخی کشورهای اسکاندیناوی با سیاست‌هایی که محور آنها بر «اجاره‌داری مقرون‌بصرفه و پایدار» استوار بوده، ثابت کرده‌اند که مسیر توسعه مسکن لزوماً از کاتل «مالکیت شخصی» نمی‌گذرد. این کشورها از سازوکارهایی مانند مسکن اجتماعی گسترده و مقررات هوشمند در بازار اجاره، قوانین حمایت از مستاجران و ضوابط مالیاتی در بازار مسکن ملکی استفاده کرده‌اند.

مالکیت خانه سال‌هاست به‌عنوان یکی از مسیرهای اصلی ایجاد ثروت به مردم معرفی‌شده، اما نوربرت میشل و جروم قامولارو در موسسه تحقیقی CATO در آمریکا – این موسسه تحقیقاتی بر روی سیاست‌های اقتصادی و تنظیم مقررات با هدف افزایش رفاه مطالعه می‌کند- معتقدند؛ این نگاه بیش از حد خوش‌بینانه است و اغلب هم با واقعیت اقتصادی همخوانی ندارد. به باور آنها، سیاستگذاران نباید مالکیت خانه را به‌عنوان یک استراتژی مطلق برای تامین مسکن و همچنین سرمایه‌گذاری مطمئن تبلیغ کنند.

پویش ملی [تهال امید] – مشهد